Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 261 | Łódź, Czwartek, 10 listopada 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, י"א מרחשון תרצ"ג | № 261

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

רוזוועלט — פרעזידענט פון אמעריקא

די דעמאקראטען מאכען צוליב דעם א שנאפס

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) אלס פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען איז אויסגעוועהלט געווארען דער קאנדידאט פון דער דעמאקראטישער פארטיי, פראנקלין ד. רוזוועלט.

הובער האט אנערקענט רוזוועלטס נצחון, און ארויסגעשיקט צו איהם א באגריסונגס-דעפעשע.

• • •

דער 32-טער פרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאטען פראנקלין רוזוועלט איז געבוירען געווארען אין 1882, אין ניו-יארק. ער איז א ווייטער קרוב פונ'ם געוועזענעם פרעזידענט טעאדאר רוזוועלט. זיין משפחה שטאמט פון האלענדער.

פון דער פראפעסיע איז רוזוועלט אן אדוואקאט. זיין קאריערע האט ער אנגעהויבען אינ'ם סענאט פון שטאט ניו-יארק. אין יאהר 1913 איז ער באשטימט געווארען אלס פלאט-מיניסטער. דעם דאזיגען אמט האט ער פארנומען אין משך פונ'ם גאנצען וועלט-קריג.

אין 1919 האט רוזוועלט געוואלט אין פראנקרייך, אנפיהרענדיג מיט דער דעמאביליזאציע פון דער אמעריקאנישער ארמעע.

אין 1928 איז ער אויסגעוועהלט געווארען אלס גובערנאטאר פון דעם שטאט ניו-יארק.

מיט 20 יאהר צוריק איז רוזוועלט פאראליזירט געווארען אויף די פיס פון א געהיימער קראנקהייט. ער האט זיך דאן א לאנגע צייט קורירט ביי די גרעסטע וועלט-ספעציאליסטען, און דאך קומט איהם נאך לעת עתה אן זעהר שווער צו גיין. די פיס זיינען בעקרעפטיגט מיט ספעציעלע שטאלענע פראטעזען. דאך וויזט רוזוועלט ארויס פיל בעוועגליכקייט, פארנעהמענדיג זיך ענערגיש מיט פאליטישע און געזעלשאפטליכע ענינים.

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) אלס וויצע-פרעזידענט איז אויסגעוועהלט געווארען דזשאן גארנער.

אויך די וואהלען אין אמעריקאנישען פארלאמענט, וואס זיינען פארגעקומען גלייכצייטיג, האבען געבראכט א נצחון די דעמאקראטען.

די דעמאקראטישע מעהרהייט אין סענאט וועט בעטרעפען 20 און אין רעפרעזענטאנטען-הויז — 50.

אלס גובערנאטארען פון שטאט ניו-יארק (אויף רוזוועלטס פריהעריגען אמט) איז אויסגעוועהלט געווארען דער דעמאקראטישער קאנדידאט, פולק. לעהמאן (א יוד).

אלס בירגער-מייסטער פון ניו-יארק—אבריען.

די וואהל-פרעקווענץ איז געווען א גאנץ בעדייטענדע: אויף 48 מיליאן וואהל-בערעכטיגטע האבען געשטימט אנ'ערך 40 מיליאן.

עס איז איצט אבסאלוט קלאר, אז די דעמאקראטען האבען איצט אנגעהאלטען א זיג, וואס איז ממש סענסאציאנעל.

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) עס איז העכסט-כאראקטעריסטיש, וואס די בראנפען-שמוגלער'ס האבען בעכטען פראנק און פריי פערקויפט שנאפס אין די גאסען פון ניו-יארק, פאליציי האט זיי אבסאלוט נישט געשטערט.

מען האט געטרונקען — אויף וואס די וועלט שטייט.

אויף בראדוועי האט מען געגעבען אויסגע-

פראנקלין רוזוועלט

דער ניי-געוועהלטער אמעריקאנער פרעזידענט

שטאפטע ליאלקעס פון הובער'ן.

רוזוועלט מיט זיין מוטער, ווייב און 3 קינדער האט זיך אפגעשטעלט אין דער הויפט-קווארטיר פון די דעמאקראטען, וואו ער האט פערזענליך אנגענומען גראטולאציעס.

אנ'ערך 2000 פערזאן האט ער געמוזט דריקען די האנד, און צווישען זיי — די באקס-מייסטערס דעמפסי און טוני...

• • •

דער נצחון פון דער דעמאקראטיע אין אמעריקע זאל בעדייטען:

אין דער אינערליכער פאליטיק — א מילדערונג פון דער פראהיביציע (אלקאהאל-פערווער), די מעגליכקייט צו ארגאניזירען מלוכה'שע הילף פאר ארבייטסלאזע, און א גרעסערע קאנטראלע פון דער מלוכה איבער די אונטערנעהמונגען פאר עפענטליכען געברויך.

אין ווירטשאפטליכען לעבען — דאס רעדוצירען פון דער הויכער צאל-פערצוימונג, די שטרעבונג צו א פערשטארקונג פונ'ם האנדעלס-פערקעהר מיט אויסלאנד, גרעסערע פעראינטערעסירונג פון דער מלוכה מיט ווירטשאפטס-ענינים; און דער פרוב צו דעקען דעם דעפיציט מיט א שטייער אויף ביער און וויין.

אין דער אויסערן-פאליטיק — אנ'ענטזאגונגס-דרוק נאך א שטארקערער פון הובער'ס; מילדערונג פונ'ם דרוק בנוגע אפצאהלען די מלחמה-חובות; דערנעהנטערונג צו איראפע און צו דעם פעלקער-בונד; מעגליכקייט פון אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד.

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) אין טשיקאגא זענען אויסגעוועהלט געווארען אינ'ם רעפרעזענטאנטען-הויז 2 פאליאקען: לעאנארד שולץ און לעאן קאשטשאלקאווסקי, מיטגלידער פון דער דעמאקראטישער פארטיי.

ניו-יארק, 9. (ספ. טעל.) דער פענאמענאלער רעכענמייסטער פינקעלשטיין (א געוועזענער לאדזער בוכהאלטער) איז אנגאזשירט געווארען דורך דער קאלומביא-בראדקעסטינג צום בליצהאפטען סומירען די קעפ ביי די היינטיגע וואהלען, אויפ'ן יסוד פון די אנקומענדע טעלעגראפישע ראפארטען.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אוונד.
1604

אויפנאהמען ביים אויסערן-מיניסטער בעק

ווארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער מינ. בעק האט היינט אויפגענומען דעם דייטשען געזאנדטען פאן-מאלטקע.

דער יאפאנישער דעלעגאט ביי דעם פעלקער-ליגע אין גענף, ה' יאסוקע מאטסוקא האט היינט אפגעגעבען אנ'אפיציעלען וויזיט דעם אויסערן-מיניסטער, בעק.

געשטארבען דער דירעקטאר פון דער דרעזדענער באנק

בערלין, 9. (ספ. טעל.) אין עלטער פון 70 יאהר איז דא געשטארבען דער דירעקטאר נאטאן, דער לאנג-יאהריגער דירעקטאר פון דער דרעזדענער באנק.

נאטאן האט געהאט א שטארקע השפעה אויף דער טעטיגקייט פון דער רייכסבאנק.

פויזנער דייטשען שווערען...

בערלין, 9. (ספ. טעל.) דא איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון פויזנער דייטשען, אונטער'ן פראטעקטאראט פון פרעז. הינדענבורג.

די פערזאמעלטע האבען אפגעגעבען א שבועה, אז זיי וועלען נישט רוהען ביז פויזען וועט נישט צוריק געהערען צו דייטשלאנד.

„לינת-הצדק" לאדז, צעגעלניאנא 17
דער פיזיקאליש טעראפישער קאבינעט
איז טעגליך טעטיג פון 11—1 און 4—6 אוונד און געפינט זיך אונטער'ן אויפזיכט פון א דאקטאר-ספעציאליסט. קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, סאללוקס. עלעקטרישע בעדער.

פערטרויענס-פאסטען
א גרעסערע פירמע וועט אין אלע ערטער איינריכטען א לאגער. ענטשפרעכענדע פערזאנען ווערען דערצו אלס פיליע-לייטער(רין) געזוכט ביי א חודש געהאלט פון 600 רייכס-מארק. פולשטענדיג נייע פערקויפס-מעטאדען.
אפערטען Postschliessfach 323, in Kassel (Deutschland).
5989

Dr. med. J. SCHORR
פון IWONICZ
ספעציאליסט
פאר הארץ און סקלעראזא-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אין לאדז
גדאנסקא 11, טעל. 226-85
נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג.
9789

Dr. Szymon Grinberg
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פילסודסקיעגא 55
טעל. 168-58. (פריהער פאלודניאווא 9)
נעהמט אן פון 8—9.30 און פון 4—6 נאכמיטאג.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון הארץ-און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אוונד

א יוד — גובערנאטאר פון שטאט ניו-יארק

דאס איז דער ערשטער פאל אין דער געשיכטע פון אמעריקא

ניו-יארק, (ספ. טעל.) אלס גובערנאטאר פונ'ם שטאט ניו-יארק איז אויסגעוועהלט געווארען דער דעמאקראטישער קאנדידאט, הערבערט לעהמאן — א יוד.

הערבערט לעהמאן איז איצט אלט 54 יאהר. ער איז א באנקיר און אינדוסטריעלער.

בעת דער וועלט-מלחמה האט ער זיך אין דער אמעריקאנער ארמעי דערדינט צו דעם ראנג פון א פולקאווניק.

ער בעטייליגט זיך אקטיוו אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען, און איז וויצע-פרעזידענט פון „דזשאינט".

ער איז אויך אקטיווער מיטגליד אין פערשידענע פילאנטראפישע א.א. יודישע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

דאס איז דער ערשטער פאל אין דער געשיכטע פון אמעריקא, וואס א יוד ווערט געוועהלט אלם גובערנאטאר אין שטאט ניו-יארק.

דער דאזיגער אמט ווערט בעטראכט אלס דער וויכטיגסטער נאכ'ן פרעזידענטען-אמט.

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 19 יאהר
ב"ע
מאיר פעלדמאן
זוהן פון אונזער חשוב'ן און לאנגיעהריגען מיטגליד ר' אברהם חיים נ"י
צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, דאנערשטאג, 12.30 בייטאג פון טרויער-הויז זגערזשער 43, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען אפצוגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.
די גבאים פון דער חברה „תפארת בחורים"
זגערזשער 46.
6903

פאר גאלד, בּיזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעם
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

פערוואונדעט עטליך און צוואַנציג
יודישע סטודענטען

דער וואַרשאַווער אוניווערזיטעט געשלאָסען אויף 3 טעג
צווישען די פערוואונדעטע — די זיהן פון ד"ר ברוידע און ש. בודזינער

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש)

דער וואַרשעווער אוניווערזיטעט איז היינט געשלאָסען געוואָרען אויף 3 טעג, מחמת דעם, וואָס היינט זענען אויפ'ן 1-טען יאָהרגאַנג פון יורידישען פאַקולטעט פאָרגעקומען שאַרפע אַנטיסעמיטישע אַרויסטרעטונגען:

די ענדעקעס האָבען גערופען די פוילישע סטודענטען, אַז זיי זאָלען מאָרגען קומען בעעהרען דעם אָנדענק פון דעם ווילנער סטודענט וואַצלאַווסקי, וועלכער איז אומגעקומען אין ווילנע, בעת די פאַראַיאָהריגע סטודענטען־עקסצעסען.

די ענדעקעס האָבען פראָקלאַמירט, אַז יודען האָבען איהם דערמאָרדעט, און אויך אויסגעקלעבט אינם אוניווערזיטעט רויטע קלעפּסידרעס מיט דעם זעלבען פּוסון.

אין רעזולטאַט דערפון זענען באַלד ענטשטאַנען געשלעגען, בעת וועלכע עטליך־און־צוואַנציג יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געוואָרען.

צווישען זיי זענען פאַראַן 3 שווער־פערוואונדעטע.

עס זענען אויך פערוואונדעט געוואָרען 2 לאָדזער — ביידע זיהן פון געוועזענע סענאַטאָרען: שמעון בודזינער, 21 יאָהר אַלט און יעקב ברוידע, 19 יאָהר, דער זוהן פון ד"ר ברוידע.

ס'זענען אויך דאַ פערוואונדעטע יודישע סטודענטקעס, וועלכע די צעיושעטע ענדעקישע סטודענטען האָבען געוואָרפען פון די טרעפּען.

איינע פון זיי, אירענאַ בוושציקא'ן האָט אָפּגעפיהרט די גיכע הילף.

מען האָט אַלאַרמירט דעם רעקטאָר און דעקאַן, וועלכע זענען געקומען אויפ'ן אָרט און אויפגענומען די נעמען פון די סטודענטען, וואָס בעהסאַן ראַוויצירט צום געשלעג.

אין אָווענד האָט דער רעקטאָר געשלאָסען דעם אוניווערזיטעט, אַלע פאַקולטעטען און אינסטיטוטען — אויף 3 טעג: דאָנערשטאָג, פרייטאָג און שבת.

מאָרגען קומט פאָר אַנ'ענדעקישע פערזאַמלונג, געווידמעט דעם אָנדענק פון וואַצלאַווסקי: פון ווילנע זענען געקומען ספּעציעל דעלעגירטע ווילנער ענדעקעס, וועלכע אָרגאַניזירען די פערזאַמלונג.

דעלעגאַציע פון יודישען סוחר'טום
האָט נעכטען איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל דעם פינאַנץ־מיניסטער, זאַוואַדזקי

וואַרשאַ, 9 (טעל.)

דעפּ. ווישליצקי, געפנער און זיידענמאַן זענען היינט אויפגענומען געוואָרען אַלס דעלעגאַציע דורכ'ן פינאַנץ־מיניסטער זאַוואַדזקי.

די דעלעגאַציע האָט איהם איבערגעגעבען אַ מעמאָריאַל וועגען רעגולירען שטייער־חובות, וועגען ערלעדיגען עקזעקוציעס און וועגען קרעדיטען פאַרן סוחרטום.

די קאָנפערענץ ביים פינאַנץ מיניסטער האָט געדויערט אַ האַלבע שעה.

מינ. זאַוואַדזקי האָט צוגעזאָגט דער דעלעגאַציע צו בעקענען זיך מיט די מאַטעריאַלען פון דעם איבערגעגעבענעם מעמאָריאַל און צו פעראינטערעסירען זיך מיט די אַלע ענינים.

בערלינער פּאָליטיקער זעהען פאַר פאָן־פּאַפּענס מפּלה

בערלין, 9 (ספ. טעל.)

די פריהמאָרגען־פּרעסע ברענגט היינט נייע קאָמבינאַציעס פון אַ נייער קאַבינעט־רעקאָנסטרוקציע, וועלכע דאַרף פאָרקומען אין פאַל, ווען צווישען פאָן־פּאַפּענען און די פאָרשטייער פון די גרויסע גרופּירונגען אינ'ם נייעם רייכסטאָג וועט נישט קומען צו אַ הסכם.

אין די פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז דער קאַנצלער גיט זיך שוין אָפּ דין וחשבון, אַז ער וועט מוזען אוועק.

דער גרויסער פּאָליטישער פּראָצעס
פון די "לינקע פ. פ. ס. אין לאָדז

דריטער טאָג

די נעכטיגע געריכטס־פערהאַנדלונגען האָבען זיך אָנגעהויבען 9 פריה.

דאָס געריכט איז צוגעטרעטען

אויסצוהערען די בעשולדיגטע

דער ערשטער ווערט אויסגעהערט דער בעשולדיגטער לודוויק גאַטקאָווסקי. ער גיט אַנ'איבערבליק איבער דער ענטשטעהונג פון די לינקע פּ.פּ.ס. פון מאָמענט, ווען עס איז פאָרגעקומען די שפּאַלטונג ביי די פּ.פּ.ס. דער בעשולדיגטער וואַרפט אָפּ דעם פונקט אינ'ם בעשולדיגונגס־אַקט, אַז די לינקע פּ.פּ.ס. האָבען איבערגענומען זייער פּראָגראַם פון די קאָמוניסטען און שטעלט פעסט, אַז זיי זענען ענטשטאַנען אַלס רעזולטאַט פון דער שפּאַלטונג אויף אַ ספּעציעלען קאָנגרעס.

די שפּאַלטונג איז ענטשטאַנען צוליב'ן קאָנפליקט אין צווייטען אינטערנאַציאָנאַל. ער האַלט, אַז די חלוקי דעות צווישען די בעזונדערע פּאָליטישע שאַטירונגען אין פּ.פּ.ס. איז געווען איינע פון די הויפּט־סיבות, וועלכע האָבען אַרויסגערופען די ראַדיקאַלע ריכטונג א.נ. לינקע פּ. פּ. ס. אין יאָהר 1926 אַלס אָפּאָזיציאָנעלע גרופּע.

די לינקע פּ. פּ. ס., זאָגט ער, שטרעבען צו דערגרייכען דעם סאָציאַליזם אויפ'ן וועג פון עוואָלוציע און די קאָמוניסטען געהען דאָך מיט'ן רעוואָלוציאָנערען וועג. די לינקע פּ.פּ.ס. זענען אויך נישט געשטאַנען אין קאָנטאַקט מיט דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין פּוילען.

אויף דער פראַגע פון פּאָרזיצענדען צי די ביידע פּאַרטייען האָבען נישט געשיקט איינע צו דער אַנדערער קיין פּרעלעגענטען, ענטפערט דער בעשולדיגטער, אַז בעת די וואַהלען האָט עקזיסטירט אַנ'אַנטיפאַשיסטישער בלאָק, איז דאַן געקומען צו אַ פעראייניגטער אַקציע פון די לינקע פּ.פּ.ס. "סעלראָב", פּויערים און אַרבייטער־איינהייט און אַנדערע גרופּען. מען האָט דאָס בעטראַכט אַלס נויטווענדיגקייט פאַר דער וואַהל־טאַקטיק.

ווייטער ערקלערט דער בעשולדיגטער, אַז ער גיט זיך אָפּ אַ חשבון פון דער ערנסטקייט פון דאָזיגען פּראָצעס, און ער ווייסט, אַז עס ווערען דאָ נישט בעשולדיגט קיין פּערזאָנען, נאָר אַ גאַנצע פּאַרטיי, צוליב דעם ענדערט ער זיינע פריהערדיגע ערקלערונגען און וויל אויסזאָגען דעם גאַנצען אמת. נאָכדעם דערצעהלט ער, אַז ער איז אַריינגעטרעטען אין דער פּאַרטיי אין יאָהר 1927. אין אָנהויב האָט ער געהאַלטען געשפּרעכען און פאָרטראַגען אין אַקאַדעמישע קרייזען. דאָס איז געווען אין קראָקע, שפּעטער אין פּויזען. שטודירענדיג אין איינציגע אוניווערזיטעטען האָט ער געהאַט אין עטליכע שטעט בעציהונגען. אויף דער בקשה פון קאָמיטעט פון די לינקע פּ.פּ.ס., איז ער געפאָהרען איבער שטעט מיט לעגאַלע פּאָרלעזונגען.

אין פּויזען האָט זיך זיין אַרבייט בעגרעניצט מיט הילף פאַר אַרבייטסלאָזע. אויף דער פראַגע, ווי אַזוי ער איז געוואָרען אַרעסטירט, דערצעהלט ער, אַז זיין כלה האָט געוואוינט אין לעמבערג, האָט ער זיך אויך אַהין אַריבערגעצויגען. אין יענער צייט האָט ער געהאַט בעשלאָסען זיך צוריקציהען פון פּאָליטישען לעבען און פערענדיגען דעם שטודיום. נאָר צוליב דעם, וואָס עס האָבען זיך דערנעהנטערט די וואַהלען, האָט ער זיך אין יאָהר 1930 געמוזט בעטייליגען אין דער וואַהל־אַקציע, און געאַרבייט ביי דער טעכנישער צוגרייטונג פון די וואַהלען. "איך האָב זיך נישט בעהאַלטען, — דערצעהלט ער — איך בין געפאָהרען קיין וואַרשאַ אַפּצורוהען. איך בין אָבער געזוכט געוואָרען דורך דער פּאָליציי, פאַר אַנ'אַנטי־מלוכה'שע רעדע. וואָס איך זאָל האָבען געהאַלטען, איז ווען דעם מיטגעטיילט געוואָרען די וואַרשעווער פּאָליציי און איך בין אין וואַרשע אַרעסטירט געוואָרען. דער פּראָצעס איז אָבער אָפּגעשאַפט געוואָרען, נאָר צוליב דעם, וואָס איך האָב זיך בעטייליגט אין לאָדזער קאָנגרעס, בין איך פערהאַלטען געוואָרען אין אַרעסט.

דער בעשולדיגטער פערטיידיגט זיך, אַז די קאָנפידענטען, וועלכע מאַכען איהם קאָנקרעטע פאָרוואורפען, האָבען נישט פערשטאַנען זיינע ווערטער. האָבען פערדרעהט מיט אַ כוונה זיינע רייד, ער פערענדיגט זיינע ערקלערונגען דערמיט, וואָס די לינקע פּ.פּ.ס. איז געווען אַ לעגאַלע פּאַרטיי דעריבער אנערקענט ער זיך נישט פאַרשולדיגט.

וולאַדזימיערזש סאָקאָרסקי זאָגט, אַז די לינקע פּ.פּ.ס. האָבען נישט געהאַט קיין ציל אומצוּוואַרפען די איצטיגע מלוכה־אָרדנונג און וואַרפט פאָר, אַז מען בענוצט פּראָוואָקאַטאָרישע מעטאָדען.

צו די לינקע פּ.פּ.ס. איז ער אַריינגעטרעטען אין יאָהר 1927. אין אָנהויב איז ער געווען אַ געוועהנליכער מיטגליד און אין יאָהר 1928 איז ער געוואָרען סעקרעטאַר פון דער פּאַרטיי אין וואַרשאַ, שפּעטער איז ער בעשטימט געוואָרען אין צענטראַל־קאָמיטעט. 11 מאָל איז ער פריהאַלטען געוואָרען אונטער'ן פאָרוואורף פון אַנטימלוכה'שער טעטיגקייט. יעדעס מאָל איז ער אָבער בעפרייט געוואָרען.

אויפ'ן לאָדזער קאָנגרעס פון די לינקע פּ.פּ.ס. איז ער געווען אַלס דעלעגאַט פון צענטראַל־קאָמיטעט אין וואַרשאַ. ער שטעלט פעסט, אַז די פּאַרטיי האָט נישט גענומען קיין געלד פון די קאָמוניסטען, אַ פאַקט איז, אַז ד פּאַרטיי האָט געליטען פון אַ גרויסען געלד־דוחק. די הויפּט־געלד־קוועל'ן פון דער פּאַרטיי זענען געווען פריי־ווילליגע נדבות פון פערמעגליכע מענשען, וועלכע האָבען סימפּאַטיזירט מיט דער פּאַרטיי.

וואָס שייך קאָמוניזם, איז אין דער פּאַרטיי געווען אַנ'אָביעקטיווע בעציהונג. וועגען קיין בעוואָפענטע אויפשטאַנדען האָט מען נישט געטראַכט און וועגען קיין נאָהענטע בעציהונגען מיט די קאָמוניסטען אויך נישט.

דער בעשולדיגטער שטאַמט פון אוקראַינע. אין לאָדז איז ער געווען פערנומען מיט פּאַרטיי־אַרבייט. ער זאָגט אויך, אַז די קאָנפידענטען האָבען פאַלש אויסגעטייטשט זיינע ווערטער. אויפ'ן קאָנגרעס האָט ער גערעדט, נאָר פערענדיגט האָט ער נישט, ווייל אין מיטען זיין רעדע איז אַריין אין זאַל פּאָליציי.

נאָך זיינע ערקלערונגען, אַרום 1 אַ זייגער ווערט ערקלערט אַנ'הפסקה.

נאָך דער הפסקה האָט גערעדט פּיאָטר ספּאַלעק, וועלכער אַנערקענט זיך נישט פאַר שולדיג. ער איז געווען פאָרזיצער פון קראָקאָווער קרייז קאָמיטעט און איז געווען איינער פון די מיטשעפער פון דער פּאַרטיי אויפ'ן קראָקאָווער געביט.

אין יולי 1927 איז ער געזעסען אין פּרעווענץ־אַרעסט אין מיסלאָוויץ. אויפ'ן ערשטען קאָנגרעס פון די לינקע פּ.פּ.ס. אין וואַרשאַ, איז ער געוואָרען אויסגעוועהלט אַלס עהרען־מיטגליד פון צענטראַל־קאָמיטעט. אויפ'ן צווייטען קאָנגרעס אין לאָדז, איז ער געווען אַלס מיטגליד פון צענטראַל־קאָמיטעט. ער האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט פון צענטראַל־קאָמיטעט, אויך די מיטגלידער פון צענטראַל־קאָמיטעט האָבען אָפּגעגעבען בעריכטען.

אין צווייטען טאָג האָט ער זיך נישט בעטייליגט אין קאָנגרעס, ער האָט געזאָלט פאָהרען צוליב פאַמיליען־ענינים קיין קראָקאָ, פון וואַנען ער איז אַרויסגעפאָהרען, דעם 8. פעברואַר 1931. קיין וואַרשאַ וועגען פּראָצעס, וואָס איז בעטראַכט געוואָרען אין העכסטען געריכט אין וואַרשאַ — אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פּראָצעס אין סטאַניסלאַוויצער קרייז־געריכט. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ רעדע לטובת דער פּאַרטיי.

אין וואַרשאַ איז ער אַרעסטירט געוואָרען אין זאַוויסטאָווסקי'ס וואוינונג. אין מאָמענט, ווען עס איז אַריין פּאָליציי, האָט ער זיך בעהאַלטען אונטער'ן בעט, כדי נישט אַרעסטירט צו ווערען.

סטאַניסלאַוו יאַנישעווסקי דערצעהלט אויך וועגען גיכען אַוואַנסירען פון אַ געוועהנליכען פּאַרטיי־מיטגליד, אויף אַ פאָרטרעטער פון אַ מיטגליד פון צענטראַל־קאָמיטעט. צו דער שולד איז ער זיך נישט מודה, ער רעדט אויך וועגען פּראָגראַם פון דער פּאַרטיי.

מאַקס אַלינגער דערצעהלט, אַז אויפ'ן קאָנגרעס אין לאָדז איז ער נישט געווען. נאָכ'ן קאָנגרעס האָט מען, אין גאַנצען לאַנד געמאַכט אַרעסטען און רעוויזיעס אין די וואוינונגען פון די לינקע פּ.פּ.ס.

ער האָט דאַן געוואוינט אין לעמבערג, אויף דער ידיעה וועגען אַ רעוויזיע אין זיין וואוינונג, האָט ער זיך גענומען בעהאַלטען, די פּאַרטיי האָט איהם אויסגעאַרבייט אַ פּאַס, אויפ'ן נאָמען, יאַקוב לאַנדעסבערגער, כדי זיך אויסצובעהאַלטען פאַר דער פּאָליציי, ער איז געקומען קיין לאָדז, וואו ער האָט זיך בעמיהט, וועגען אַרבייט. נישט נאָר, וואָס ער האָט נישט בעקומען פון דער פּאַרטיי קיין געלד, נאָר ער האָט נאָך געמוזט פון זיינע אייגענע פערדינסטען — פון לעקציעס — אויסלעגען אויף פּאַרטיי־הוצאות. נישט קענענדיג די שטאָט, האָט ער זיך פערזאָרגט מיט אַ פּלאַן פון לאָדז. ער איז געקומען צופאָהרען בעת'ן טראַמוואַי־שטרייק.

ער איז פערהאַלטען געוואָרען אויף גייערס מאַרק, אין מאָמענט ווען ער האָט פאַרגעלעזען אַנ'אויפרוף, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען צו די שטרייקענדע טראַמוואַי־אַרבייטער. בעת דער רעוויזיע האָט מען ביי איהם געפונען דעם פּלאַן פון דער שטאָדט. אויף דעם פּלאַן איז געווען צוגעשריבען "ביי דער גאַס ניסקאַ, נומער 3, רעכטער איינגאַנג". דאָרט האָט געוואוינט סטאַניסלאַוו קאַסאָווסקי, וועלכער געפינט זיך אויך צווישען די בעשולדיגטע און וועמען ער האָט בעקענט ערשט אויפ'ן פּראָצעס.

דער בעשולדיגטער לייקענט אָפּ די ערקלערונג, וואָס ער האָט געגעבען ביי די ערשטע אויספאָרשונג. ער שטעלט פעסט, אַז אין אויספאָרשונגס־אמט האָט מען איהם געשלאָגען, געקאָפּיעט און איבער איהם אויסגעפיהרט פערשידענע מאַרטורען, צוליב וואָס אַלץ איז איהם גלייכגילטיג געוואָרען און ער האָט אונטערגעשריבען, אַז ער געהערט צו דער פּוילישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, אַז ער האָט זיך בעמיהט צו קאָמוניקירען מיט די לאָדזער קאָמוניסטען א.ד גל.

ווייטער שטעלט ער פעסט. אַז אַז ווען ער איז געווען אין קאַבינעט פון אויספאָרשונגס־ריכטער, האָט ער געזעהן די זעלבע געהיים־אַגענטען, וועלכע האָבען איהם געשלאָגען אין אַרעסט. שרעקענדיג זיך פאַר די פּאָלגען, האָט ער דאַן נישט צוריקגעצויגען די ערקלערונגען, וואָס ער האָט געגעבען אין אויספאָרשונגס־אמט.

איצט שטעלט ער פעסט, אַז ער האָט אָנגעהערט צו דער אַקאַדעמישער אָרגאַניזאַציע "זשיטשע", וואו ער האָט געהאַלטען רעפעראַטען. קאָזאַק, וועלכער האָט איבערגעגעבען, אַז די דאָזיגע אָרגאַניזאַציע איז געווען אַ קאָמוניסטישע, איז אַ פּראָוואָקאַטאָר און טרעט אַרויס אין פערשידענע ערטער אין לאַנד. די אָרגאַניזאַציע איז נישט געווען קיין קאָמוניסטישע.

פראַנצישעק גלאַוואַצקי, וועלכער האָט אָרגאַניזירט די לינקע פּ.פּ.ס אין לאָדז, האָט אין די ערקלערונגען אָפּגעלייקענט אַלע פאָרוואורפען.

נאָך רחל פּאַצאַנאָווסקא'ס ערקלערונגען איז י זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

היינט קומט דער פּראָצעס ווייטער פאָר.

די לאגע פון דער יוד. בעפעלקערונג אין פוילן

ערקלערונג פון דער פוילישער אמבאסאדע אין לאנדאן

לאנדאן (יט"א) הרב ירוחם לײנער פון פוילען, וואס ווײלט איצט אין לאנדאן, האט איבערגעגעבן דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור מיט'ן רעכט צו פערעפענטליכען די ערקלערונגען, וואס זענען ענטהאלטען אין בריף, וועלכען הרב לײנער האט בעקומען פון דער פוילישער אמבאסאדע אין לאנדאן. אין דעם בריף ווערט צ. א. געזאגט:

די איצטיגע לאגע פון די יודען אין פוילען ווערט בעשטימט דורך דריי פאקטען: די פוילישע קאנסטיטוציע פון מערץ 1921, דער מינדערהייטען-טראקטאט פון 1919, וועלכער גאראנטירט די יודען די רעכט פון פוילישע בירגער פלוס די רעכט פון א מינדערהייט, און די גרונד-שטעלונג פון דער פאליטיק פון דער פוילישער רעגירונג, וועלכע ווייס נישט פון קיין אנטיסעמיטיזם און בעציהט זיך גינסטיג צו סאציאל-עקאנאמישער און פאליטישער ענטוויקלונג אין לאנד און אויסלאנד.

די דאזיגע פאליטיק מוז אבער ענטשפרעכענד אונטערגעאָרדענט ווערען די ריקזיכטען, וואס פליסען ארויס פון די אינטערעסען פון פוילישען שטאט.

ערשטענס. יודען קענען נישט בעקומען קיין פריווילעגיעס, גרעסערע פון די איבעריגע פוילישע בירגער, יודען קענען נישט בילדען קיין מלוכה אין א מלוכה.

צווייטענס, יודען ווערען בעהאנדעלט אויף דעם גלײכען אופן ווי יודען אין אנדערע לענדער, זיי קענען אבער נישט געניסען פון מעהר רעכט ווי ערגעץ-אנדערש, וואס עס וואלט געפיהרט צו אונגעהייערער יודישער אימיגראציע.

אין בריף ווערט אויך אנגעוויזען, אז יודען זענען איצט מיטגלידער פון פוילישען פארלאמענט און אז די יודישע פאליטישע גרופען וואלטען געקענט מעהר דערגרייכען ווען זיי וואלטען זיך פאראייניגט און אונטערשטיצט די פאליטיק פון דער רעגירונג.

אין פוילען, ווערט לסוף געזאגט אין דעם בריף, איז נישטא קיין אנטיסעמיטיזם. די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג זענען אין זייער וועזען אפהענגיג פון וואוילשטאנד פון פוילישען שטאט. לאיאליטעט און דינסט-לייסטונגען מצד די יודען זענען נויטיג אויף פערדיגען דעם גוטען ווילען פון דער פוילישער מעהרהייט, די פויליש - יודישע בעציהונגען זענען אין א גרויסער מאס דער רעזולטאט פון א געפיהל, אויף וועלכען מחוץ - שטעהענדע פאקטארען קענען נישט האבען קיין שום ענטשיידענדע השפעה. צווישען פאליאקען און יודען מוז זיך ענטוויקלען געגענזייטיגער נוטער ווילען און צוטרוי, און אין דער הינזיכט איז שוין געמאכט געווארען א גרויסער פראגרעס.

אראבער בעקומט 7 יאהר תפיסה

פאר'ן שיסען אויף א יודישען פאליציי-אפיציר

ירושלים 9 (ספ. טעל.)

דער אראבער יוסאד וועק, וועלכער האט דעם 6 אויגוסט געשאסען אויף דעם יודישען פאליציי-אפיציר גאלדמאן, איז דורכ'ן ירושלים'ער געריכט פערמשפט געווארען אויף 7 יאהר תפיסה.

איז שייכות דערמיט איז די אראבישע פרעסע ארויס מיט א מורא'דיגע יודען-העצע.

יפו'ער אראבישע צייטונג

ווערט געווארענט דורך דער רעגירונג

ירושלים (יט"א) דער גענעראל-סעקרעטאר פון דער א"י-רעגירונג האט אויפמערקזאם געמאכט די רעדאקציע פון דעם יפו'ער אראבישען בלאט „אל איסלאמיא" אויפהערען צו דרוקען בעריכטען, וואס העצען איין טייל בעפעלקערונג געגען אנדערען און רופען ארויס בעאונרוהיגונג אין דער עפענטליכקייט.

גלייכצייטיג האט די קאמפעניע פון דער אראבישער יוגענד אין א"י איבערגעגעבען דער רעגירונג א פראטעסט געגען דעם פראיעקטירטען נייעם פרעסע-געזעץ, וועלכער ווערט, ווי די קאמפעניע האלט, טרעטען די פרעסע-פרייהייט אין לאנד.

יודישע סטודענטען פון אויסלאנד

ווערען איינגעלאדען אויף די איטאליענישע אוניווערזיטעטען

רוים, (י.ט.א) אין עפענטליכע ערקלערונגען, וואס זענען אפגעגעבען געווארען לגבי יודישע פיהרער, האבען די רעקטארען פון די אוניווערזיטעטען אין רוים און פאדוא איינגעלאדען יודישע סטודענטען פון אויסלאנד צו קומען שטודירען אויף די איטאליענישע אוניווערזיטעטען, וואו זיי וועלען געניסען פון פערשידענע ערלייכטערונגען. דער פיהרער פון דער יודישער קהלה אין רוים סיניאר ראווענא האט ערקלערט, אז יודישע סטודענטען פון אויסלאנד וועלען אויך געשטיצט ווערען דורך די יודישע קהלות אין איטאליען.

פראצעס וועגען ערמארדען דעם בעקער-ארבייטער נויערמאן

ווארשא, 9 (טעלעפאניש)

אויפ'ן פראצעס וועגען ערמארדען דעם בעקער-ארבייטער נויערמאן האט דער פראקוראר געפאדערט פאר די מערדער 15 יאהר שווערע תפיסה.

עס האבען גערעדט די פערטיידיגער. דער אורטייל וועט ארויסגעטראגען ווערען שבת.

ענטדעקט א פאבריק פון 20-גער זלאטעס

סאסנאוויעץ, 9. (טעלעפאניש) פאליציי האט ענטדעקט א פאבריק פון 20-זלאטע-באנקנאטען 10 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען.

געשטארבען סטאלינס פרוי

מאסקווע, 9. (ספ. טעל.) דא איז אין עלטער פון 32 יאהר, געשטארבען סטאלינס פרוי. לעצטענס האט זי שטודירט אויפ'ן העכסטען קורס פון כעמיע אין מאסקווע.

א געוואלדיגער הוראגאן אין האוואנא

האוואנא, 9. (ספ. טעל.) אין די פראווינצען פון סאנטא-קלארא און קומאגואני זענען, צוליב א געוואלטיגען הוראגאן, דערהרג'עט געווארען 30 פערזאן.

עס זענען דא א סך פערוואונדעטע.

לאדזער נייעס

די מארגענדיגע 11 נאוועמבער-פייערונג

אין צוזאמענהאנג מיט דער פייערונג פון 11 נאוועמבער וועט מארגען פרייטאג 9 א זייגער אין דער פריה איינגעאָרדענט ווערען אין דער ווילקער שוהל זאכאדניא 56 א גאטעס-דינסט פאר אלע יודישע סאלדאטען, פון לאדזער גארניזאן וואו עס וועלען אויך בייוואוינען פארשטעהער פון דער מאכט, פון פערשידענע אינסטיטוציעס און איינגעלאדענע געסט. דער אויבערקאנטאר מיט'ן כאר פון דער שוהל וועלען אפריכטען ספעציעלע תפלות און דער מיליטערישער ראבינער פון לאדזער גארניזאן הרב ד. ז. גאלדשטיין וועט האלטען א געלעגנהייטס-רעדע.

* * *

דער לעגיאן א. נ. פון פולק. בערעס יאסעלעוויטש

בעט אונז מודיע צו זיין:

אין די מארגענדיגע פייערונגען לכבוד דער ווידער-ענטשטעהונג פון פוילען נעהמט אויך אנטייל דער יודישער לעגיאָן א. נ. פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש.

דער לעגיאן נעהמט אנטייל אין דער פייערליכער תפלה אין דער אלטשטעדטישער שוהל און שפעטער אין דער מיליטערישער דעפילאדע.

אלע ארבייטס - געבער ווערען געבעטען צו געבען די מעגליכקייט אנטיילצונעהמען אין די פייערליכקייטען זייערע אנגעשטעלטע, וואס זענען מיטגלידער פון לעגיאן.

מארגען געוועלבער געשלאסען

פון 10 ביז 1 נאכמיטאג

(2) מארגען, דעם 11 נאוועמבער, אין יאהר-טאג פון פוילען'ס בעפרייאונג, וועלען די געוועלבער זיין געשלאסען פון 10 ביז 1 בייטאג.

שיכור ווארפט זיך שלאגען דעם קעלנער

ער בעקומט אבער דעם אמת'ן „שכר טרחה"

(2) אין דעם רעסטאראן אויף נארוטאוויטשא 31 איז אריינגעקומען א געוויסער יוזעף סאיקא און זיך געלאזט ווייטלגעהן. אז ס'איז געקומען צו בעצאהלען, האט ער זיך געווארפען אויפ'ן קעלנער מיט א בענקעל. ס'איז געקומען צו א געשלעג צווישען די געסט מיט דעם אוואנטוריסט. דער שפיץ איז געווען אז מ'האט איהם גוט אנגעבראכען די ביינער אזוי, אז פאנאטאוויע האט איהם געמוזט געבען הילף.

די אייניקלעך האבען זיך דערוואוסט נאך 48 יאהר

אז זייער זיידע האט זיי איבערגעלאזען בירושה א הויז אין אלעקסאנדער

דאס שטעטעל אלעקסאנדער היינטיגע לאדז האט איצט איהר סענסאציע, אומעטום רעדט מען וועגען דעם: אין רבינ'ס הויף, אין שטיבעל, אויפ'ן מארק, אין די געוועלבער און בכלל אין אלע די ערטער, וואו מענשען פלויהדערען, כדי די צייט צו פערטרייבען. די מעשה איז אזא:

מיט 48 יאהר צוריק, דאס הייסט אין יאהר 1884, האט געוואוינט אין אלעקסאנדער, אויף די דעמאלסדיגע צייטען א שעהן הויז דער בעקער-הענדלער פאמעראנץ, דאס הויז פון פאמעראנצען האט זיך געגרעניצט מיט דעם פלאץ און הויז, וואו עס רעזידירט איצט דער אלעקסאנדער רבי.

דער דאזיגער פאמעראנץ איז דעמאלס שולדיג געווען א געוויסען דוד פאגעל פון אוארקאוו א סומע פון 480 רובעל, אויף די דעמאלסדיגע צייטען איז דאס געווען א גאר בכבודע סומע. פאגעל האט געפאדערט דאס געלד און פאמעראנץ האט נישט געהאט אפצוגעבען, זענען זיי געקומען צו א פערשטענדיגונג אז פאמעראנץ זאל פאר'ן חוב אפשרייבען זיין הויז פאגלען, אבער בתנאי, אז אויב פאמעראנץ וועט אפגעבען זיין חוב אין פערלויף פון דריי יאהר געהט דאס הויז צוריק איבער פון פאגלען צו זיין ערשטען בעזיצער, אזוי האט מען טאקע געטון און דאס האט צייטווייליג געהערט צו פאגלען כדי ער זאל זיין זיכער מיט זיין חוב.

דערווייל האט זיך געמאכט אזוי, אז זעהר בעקאנטער פאמעראנץ און אין פערלויף פון די 3 יאהר געשטארבען און די 480 רובעל נישט געגעבען. פאגעל האט ווידער געהאט צו טון מיט א פראצעס פון זיינס א זוהן און האט אויך קיינעם נישט דערצעהלט וועגען דעם אקט וואס ער האט געמאכט מיט פאמעראנצען וועגען דעם הויז. ס'האט נישט לאנג געדויערט און אויך פאגעל איז געשטארבען.

דאס הויז האבען פערשטעהט זיך איבערגענומען די יורשים פון פאמעראנצען פאגעלס יורשים האבען נאטירליך גאנישט געוואוסט, אז דאס הויז געהערט זיי.

אזוי איז אוועק 48 יאהר. ביז ס'מוז זיך טרעפען אנ'אנדער מעשה.

אין לאדז האט געוואוינט א געוויסער ישראל פאמעראנץ, אנ'אייניקעל פון דעם אלעקסאנדערער הענדלער פאמעראנץ, לעצטענס איז ישראל פאמעראנץ שלעכט געגאנגען און ער האט זיך מישב געווען אז ער זאל ליקווידירען זיין הויזבונג אין לאדז און זאל זיך אריבערציהען קיין אלעקסאנדער וואו ער וועט וואוינען אין דעם ירושה-הויז, ווען ער איז אבער געקומען קיין אלעקסאנדער. האבען די איבעריגע יורשים איהם נישט אריינגעלאזען אין דעם הויז. ישראל פאמעראנץ איז דעריבער אוועק אין די היפאטעקען, כדי צו קענען בעווייזען זיין ירושה-רעכט. ווי איבערראשט איז ער אבער געווארען, ווען קומענדיג אין דער היפאטעק קיין לענטשיץ האט מען איהם ערקלערט, אז דאס הויז וועגען וועלכען ער פרעגט געהער גארנישט צו קיין פאמעראנץ, נאר צו א געוויסען דוד פאגעל און פערקויפט איז עס געווארען דורך פאמעראנצען אין יאהר 1884.

דערהערט אזא מעשה איז ישראל פאמעראנץ צוריק אריינגעפאהרען קיין אלעקסאנדער און זיך געווענדעט צו די יורשים, וועלכע האבען פערוואלטעט מיט דעם הויז בזה הלשון:

— קינדערלעך, איהר גיט מיר א דירה אין דעם הויז? אויב נישט וועל איך מאכען אזוי, אז דאס זאל גארנישט זיין אייערס און איהר וועט נאך האבען דערפון גרויסע צרות.

די יורשים האבען זיך אויסגעלאכט פון אזעלכע משוגענע רייד און האבען ישראלן געשיקט צו אלע רוחות, איז ישראל נישט געווען קיין פוילער און האט טאקע איבערגעגעבען די אזאקאווער פאגעלס, די אייניקלעך פון דוד פאגעל, אז זיי האבען שטענדיג א געמוירט'ע הויז אין אלעקסאנדער, מ'האט אנגעהויבען נאכצופארשען און ס'האט זיך טאקע ארויסגעוויזען, אז דאס הויז געהער אהן ספק צו זיי.

די פאגעלס האבען זיך שוין רעכטליך געווענדעט צו די פאמעראנצעס, אז זיי זאלען צוריקגעבען דאס דירה-געלד וואס זיי האבען נישט געזעצליך גענומען אין פערלויף פון 48 יאהר און אז זיי זאלען זיך ארויסציהען פון די דירות וואס זיי האבען פערנומען דורך דער גאנצער צייט. א חוץ מזה האבען שוין די פאגעלס אנגעהויבען צו אונטערהאנדלען מיט א קויסט, כדי איהם צו פערקויפען דאס הויז.

דאס איז אבער נישט בעוועגט פאר'ן אלעקסאנדערער רבינ'ס הויף, ווייל ווי מיר האבען שוין אנגעוויזען גרעניצט זיך דאס הויז מיט'ן פלאץ, וואו ס'געפינט זיך די ישיבה און אלע בנינים פון רבין.

דערווייל האט אלעקסאנדער פון וואס צו רעדען.

יודיש קאמעראל-טעאטער
אלעע 1-טער מאי 2.

יודיש דראמ. טעאטער אין פוילן
ווילנער טרופע
אנפירונג: מ. מזאה. יאר XVII

היינט, דאנערשטאג פרייזן פון 50 גר. ביז 1.10 | מארגען. פרייטאג פרייזן פון 1 זל. ביז 2.20 | שבת, דעם 12 נאוו. (צום 30 מאל) יובילײ-פארשטעלונג

4 בייטאג פרייזן פון 50 גר. ביז 1.10 — 9.15 אוועוד צו נארמאלע פרייזען

ס'ווערט געגעבען די שטארק אויסגענומענע פיעסע

בונט אין אויסבעסערונגס-הויז
(Bunt w domu poprawczym)

א היינטצייטיקע טעאטער-שטיק אין 3 אקטן
מחבר: פעטער-מארטין לאמפעל. יידיש: מ. מ. רעזשי: יעקב ראטבוים.
אדמיניסטראטיווע אנפירונג: ב. אסס.
בילעטען צו בעקומען פון 11 ביז 2 בייטאג און פון 5 א זייגער נאכמיטאג — אין קאסע פון טעאטער.
מיט פארווארט וועגען דער אויפפיהרונג דיר. מ. מזאה.

לאדז.
10 נאָוועמבער 1932

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאדז.
10 נאָוועמבער 1932

איז אונזער קאמף בלויז א קאריקאטור?

בעטראַכטענדיג דעם ענין פון די שווערע אַר־בייטען־קאַמפען אין א״י צווישען דער פּראָלעטאַרי־שער אַרבייטער־אָרגאַניזאַציע און די רעוויזיאָניסטי־שע נאַציאָנאַלע אַרבייטער, געפינט יצחק גרינבוים קודם כל פאַר נויטיג אָנצווייזען אַז די יודישע סאָציאַלע קאַמפען אין גלות זענען בלויז אַ קאַרי־קאַטור.

דערמיט זאָל אָפּגעשוואַכט ווערען דער איינ־דרוק, אַז די קאַמפען אין א״י זענען עלול צו אונ־טערברענגען דעם ישוב, אדרבה, דאָס איז, לויט גרינבוימס מיינונג, דער בעסטער בעווייז אַז ס׳בויט זיך אַ מלוכה; אַקעגען־זשע אין גלות איז דאָך בכלל איטליכער יודישער אַרבייטער־קאַמף אַ־רויסגעוואָרפען.

ווילען מיר דאָ נישט בעריהרען די א״י־פראַגע און שיטען זאַלץ אויף די וואונדען, וואָס זענען אַזוי אויך גרויס, מיר מיינען נישט, אַז דער גלות דאַרף זיך בויען אויפ׳ן חורבן פון א״י, אָבער אַנדערע מיינען מסתם, אַז א״י קען זיך אַנדערש נישט בויען סיידען אויפ׳ן חורבן פונ׳ם גלות, וואָרום אַנישט צו וואָס איז נויטיג, צו פערשפּאָטען די גלות־קאַמ־פען בעת מ׳רעדט וועגען ארץ־ישראל?

אַז דער דאָזיגער ביטול איז אויסערגעוועהנליך שעדליך פאַר אונזער קיום אין גלות, איז איבעריג צו בעווייזען, וואָרום אויב דער קאַמף איז אַ קאַ־ריקאַטור, טאָ למאַי זיך נאַריש מאַכען און קעמ־פען?

אָבער אין גרונט איז עס דאָך פאַלש, צי לעזען נישט צעהנדליגער טויזענדער יודען אין פוילען, למשל, פון אַרבייט, און צי האָבען נישט די דאָזיגע אַרבייט־מענשען פערבעסערט זייער לעבען הונדערט־פאַכיג דורך אָרגאַניזאַציע און קאַמף?

אמת, די יודישע עקאָנאָמיק אין „גלות“ איז איינגעפלאָכטען מיט טויזענדער פעדים אין דער נישט יודישער און זעהר אָפט ווערט דער קאַמף גע־שטערט דורך זייטיגע פאַקטאָרען, דאָס איז אַמאָל די קאַריקאַטורישע און לעכערליכע זייט פון די קאַמפען אין גלות.

בעגעגענט מען זיך דאָך אָבער אויך מיט אַ־זויגע דערשיינונגען אין א״י, וואו די אומקולטור־רעלע אַראַבער זענען אַ שווערער שטער פאַר דער יודישער ליניע, ווי די קולטורעלע און אָרגאַ־ניזירטע אַרבייטער אין איראָפּע, — און דאָך האַלט מען דעם קאַמף נישט פאַר אומזיניג, ווייל פון יעדער כאָאָס קומט סוף כל סוף אַרויס אַ שאַפונג און יעדע מלחמה ענדיגט זיך מיט אַ שלום, וואָס רעגולירט די פערהעלטענישען.

דאָס זעלביגע איז דאָך אויך אין גלות, וואו מען האָט שוין אַדורכגעמאַכט אַ סך עקספערימענטען, וועלכע מ׳דאַרף נאָך אין א״י ערשט איבערמאַכען.

ס׳איז איצט אין דער וועלט אַרבייטסלאָזיגקייט, וועלכע וואַרפט אַרויס מיליאָנען פון זייערע אַרבייט־פּלעצער און באַטייליך, ליידען יודען דערפון אַמ־שטאַרקסטען, דאַרף מען דאָך אָבער גלויבען, אַז טאַקע צוליב דעם, וואָס די גאַנצע וועלט ליידט פונ׳ם קריזיס, וועט מען סוף כל סוף געפינען אַן אויסוועג און ממילא וועט אויך די יודישע נויט גע־לינדערט ווערען.

אויף וויפיל די אַנדערע עלעמענטען נוצען אויס די יודישע שווערע צייט, כדי צו בעקעמפען, מיט פערביסענהייט פון הונגעריגע, די יודישע כלכ־לה־באַזיציעס, מוזען מיר מיט בעזונדערער אַנגע־שטרענגטקייט קעמפען פאַר אונזער נאַציאָנאַלען קיום, פאַרוואָס אָפּשוואַכען די הענט מיט פערשפּאָטען דעם קאַמף און מאַכען איהם פאַר אַ קאַריקאַטור? טער, ווייל אויף איטלעכס שטיינדעל זענען פערהאַן זיבען־און־זיבעציג אויגען נישט־יודישע.

זאָלען מיר זיך פונ׳ם קאַמף אָפּזאָגען, ווייל ער איז ווייט פון נצחון, ווייל אַלע אונזערע האָפ־ער

און אויב דער סאָציאַלער קאַמף איז אַ קאַרי־קאַטור, איז דאָך אויך דער נאַציאָנאַלער קאַמף נישט בעסער. און אין תוך איז אונזער קאַמף אין די גלות לענדער דורך און דורך סאָציאַל, דאָס לענדער ווערט איצט רעאָרגאַניזירט אויף יסודות פון אַרבייט, אַפי־לו אין די כלומרשט קאַפּיטאַליסטישע מלוכות פער־לירט דער קאַפּיטאַל אַלץ מעהר זיין ווערט, און די וואָגיגקייט פון אַרבייט ווערט אַלץ געהויבענער, פאָדערען מיר דעריבער, מ׳זאָל אונז אויך געבען דעם פּלאַץ, וואָס אונז קומט, ביי דער אַרבייט פאַר דער מלוכה, דער קאַמף איז זעהר שווער און ביי־נוגגען און אויסזיכטען ווערען געקרייצט דורך די אויסערליכע שטאַרקערע פאַקטאָרען? וואָסער־זשע אַנדער האָפנונג בלייבט פאַר די מיליאָנען יודען? פאַר די איצט־לעבעדיגע און פאַר די, וואָס וועלען שפּעטער קומען?

מיר האָבען איצט מיט קלאַפּער די העכציגע גע־לייענט די סיום־רעדעס פון אונזערע דעפּוטאַטען, וואָס זענען געווען ווי קאַפּיטלען פון „איכה“, מיר מוזען אָנערקענען אַז דער ציוניסט דר. טאָן האָט שאַרפער און בולטער געבראַכט צום אויסדרוק דעם יודישען ווייגעשריי, ווי דער מעסיגער אָרטאָדאָקס הרב לעווין, און מיר קענען זיך פאָרשטעלען, אַז ווען דעפּ. גרינבוים וואָלט געקומען צום וואָרט, וואָלט זיין פּראָטעסט געווען נאָך שאַרפער און שניידיגער, ווי מיר זענען געוואוינט פון איהם צו הערען, נו, און נאָכדעם וואָלט ער זיך רוהיג מודה געווען אַז דער גאַנצער קאַמף איז בלויז אַ קאַריקאַטור, וואָלט חוזק געמאַכט פון זיך אַליין?..

מ׳וועט זאָגען, אַז אפשר דערפאַר טאַקע האָט גרינבוים פערלאָזען דעם פּוילישען פראָנט, ווייל איהם זענען מיאוס געוואָרען די סיזיף־אַרבייטען, ווייל ער וויל זיין מעהר פּראָדוקטיוו.

ער האָט זיך אָבער דאָך בישטן אָפּגעזאָגט פון זיין מיטער אַ דערציהער פון די מאַסען און פון

דער יוגענד, זיין שיטה איז דאָך גילטיג און טויזענ־דער הערען זיך צו צו זייערע ווערטער.

מעגען מיר דאָך פרעגען: אויב דאָס אַלץ, וואָס מיר טוען דאָ איז קאַריקאַטור, טאָ וואָס אַנדערש האָלען מיר טון? ווי זאָלען די מיליאָנען יודען אין דער גאַנצער וועלט אויסברענגען זייער ענערגיע אויף אַ פּראָדוקטיווען אופן?

פ. ס.

איינשטיין וועגען נאַציאָנאַליזם און אינטערנאַציאָנאַליזם

אינטערעסאַנטער דיאַלאָג מיט׳ן גרויסען געלעהרטען

דער בעקאַנטער אַמעריקאַנער פּובליציסט סיל־וועסטער פירעק פערעפענטליכט אַ זעהר אינטערע־סאַנטען געשפּרעך, וועלכען ער האָט געהאַט מיט איינשטיינען. פירעק האָט דערצעהלט איינשטיינען, אַז ר׳האָט נישט לאַנג געהאַט אַ געשפּרעך מיט מע־טערלינק׳ן און האָט אין געשפּרעך דערמאָנט דעם נאָמען פון פּראָפ. פרויד, וועלכען ער האָט פער־גליכען מיט איינשטיינען. מעטערלינק האָט דערויף בעמערקט, אַז דאָס איז דאָס זעלבע ווי מ׳וואָלט פערגליכען אַ פּיראַמידע מיט אַנ׳אַרבעס. איינשטיין, אויסהערענדיג די מיינונג, איז געווען זעהר נע־קרענקט פאַר פרוירען, ר׳האַלט, אַז אַזאַ מיינונג וועגען דעם גרויסען שעפער פון פּסיכאָאַנאַליטיק איז אַ געוואַלטיגע אומגערעכטיגקייט לגבי פרויד׳ן. אמת, האָט איינשטיין געזאָגט, איך בין נישט אין אַלעם פולשטענדיג מסכים מיט פרויד׳ן, אָבער מען מוז אָנערקענען, אַז ער האָט געשאַפען אַ גרויס ווערק. אין איבעריגען, זאָגט איינשטיין, קאָן מען אונז נישט פערגלייכען, ווייל מיר אַרבייטען אויף גאַנץ בעזונדערע געביטען.

צווישען דעם זשורנאַליסט און דעם געלעהר־טען האָט זיך דאַן אַנטוויקעלט אַזאַ דיאַלאָג:

פירעק: צי איז פערהאַן אַ פּראָגרעס אויף דער וועלט?

איינשטיין: זיכער, מעגליך, אַז אונז ווייזט זיך אויס דער פּראָגרעס צו פּאַמעליך, אָבער אַ פּראָגרעס איז פערהאַן.

פירעק: צי גלויבט איהר, אַז אין אַמעריקע איז פערהאַן אַ פּאָרטשריט, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס אין איינציגע שטאַטען האָט מען פערווערט צו לערנען די לעהרע וועגען עוואָלוציע?

איינשטיין: אמת, אַמעריקע האָט אַזעלכע מענ־שען, ווי בריינען. בריינען האָט עס דורכגעפיהרט אַ פּראָצעס געגען אַ לעהרער, וואָס האָט געלערנט אין אַ שול מיט די קינדער וועגען דאַרווינס טעאָריע און האָט זיך דערשלאָגען, אַז דאָס לערנען זאָל אין דעם שטאַט פערווערט ווערען) אָבער אַמעריקאַ האָט אויך אַזעלכע מענשען ווי פאַסדיק (האָט צווי־שען אַנדערע גרויסע מענער אַרויסגעשטעלט אויף אַ קירך די סטאַטוע פון איינשטיינען).

פירעק: מיט אַ הונדערט יאָהר צוריק וואָלט זיך אַזאַ דר. פאַסדיק נישט געקענט ערלויבען אַרויס צוהענגען אַ יודישע סטאַטוע אויפ׳ן פראָנט פון זיין קירכע. צי וואָלט אַזאַ זאַך מעגליך געווען אין דייטשלאַנד?

איינשטיין: איך האָב מורא, אַז נישט, קיין שום קריסטליכע קירך אין דייטשלאַנד וואָלט זיך נישט דערוועגט אויף אַזאַ אופן אָפּצוגעבען כבוד אַ יודען.

פירעק: איך האַלט, אַז דער גרינדער פון קריסטענטום וואָלט נישט געווען איבערראַשט, וואָס מ׳האָט אַ פּאָרשטעהער פון זיין ראַסע אויף אַזאַ אופן בעעהרט אין אַ קריסטליכער קירך. אָבער איך בעט אייך. קלערט מיר אויף, פאַרוואָס איהר, הער פּראָפעסאָר, וואָס איהר זייט דאָך אַ פּיאָנער פון אינטערנאַציאָנאַליזם, איהר אונטערשטיצט גלייכ־צייטיג די אידעי פון א יודישער מלוכה אין פּאַלעסטינע?

איינשטיין: אינטערנאַציאָנאַליזם בעדייט כלל נישט דאָס אָפּזאָגען זיך פון דער אייגענער אינדי־ווידואַליטעט. פאַרוואָס זאָל אַ נאַציאָנאַליטעט אָדער א ראַסע נישט פּלעגען איהר טראַדיציע? פאַרוואָס זאָל אַ יוד נישט קענען זיין פערגאַנגענהייט? פאַרוואָס זאָך איך נישט האָבען קיין אייגען ווינ־קעל אויף דער ערד?

פירעק: צי וואָלט איהר נישט געקאָנט ער־קלערען אייער טעאָריע אויף אַנ׳אופן, וואָס זאָל זיין פערשטענדליך פאַר אַ לאַיקער?

איינשטיין: שטעלט אייך פאָר אַ פולשטענדיג פלאַכען וואָרים, וואָס לעבט אויף דער אויבער־פלעך פון אַ באַלעם. אַזאַ וואָרים קאָן אַפילו קענען פיזיק, אָבער ער שטעלט זיך פאָר די וועלט בלויז אין צוויי אויסמעסטונגען. מאַטעמאַטיש קאָן ער זיך פאָרשטעלען אויך די דריטע אויסמעסטונג, אָבער זעהען זי קאָן ער נישט. דער מענש געפינט זיך אויך אין אַזאַ לאַגע, בלויז ער זעהט 3 אויס־מעסטונגען. מאַטעמאַטיש קען מען דערגעהן צו אַ פערטער אויסמעסטונג, אָבער ער קאָן די אויסמעס־טונג נישט זעהן און פיזיקאַליש זיך נישט פאָר־שטעלען.

דער דעקרעט וועגען פעראיינען

די קאָמפּעטענץ פון דער פּאָליציי און דער טעטיגקייט פון די פעראיינען

דער נייער דעקרעט וועגען פעראיינען טראָגט אַ גאַנץ אייגענאַרטיגען כאַראַקטער. לויט׳ן דאָזי־גען דעקרעט האָט די פּאָליציי צו בעשטימען, צי דער אָדער יענער פעראיין איז נויטיג, נוצליך אָדער „בלאַגאָנאַדיאָזשנע“. וועגען דער מעגליכ־קייט צו גרינדען וועלכען עס איז נישט פעראיין וועט דעצידירען די פּאָליציי.

געגען דעם בעשלוס פון דער פּאָליציי, וועל־כע וועט פערווערען צו גרינדען אַ פעראיין פון טיפּ „איינפאַכע“, וועט מען אַפילו נישט קאָנען אַנגעבען קיין רעקורס. פעראיינען פון העכערען טיפּ, די אַזוי־גערופענע רעגיסטרירטע פעראיינען וועט די פּאָליציי קאָנען אָפּשטעלען אין זייער טעטיגקייט און ערשט דאָס קרייז געריכט וועט דאַר־פען די דעציזיע בעשטעטיגען. וועגען דער אַל־מעכטיגקייט פון דער פּאָליציי אין דער פראַגע פון בילדען און פיהרען פערשידענע פעראיינען שרייבט די קאַטאָוויצער „פּאָלאָניאַ“:

פּאָליציי וועט קאָנען פאָדערען קאָפּיעס פון די פּראָטאָקאָלען פון די זיצונגען, פון די אַנגענו־מענע בעשלוסען, אונטערזוכען אַלערליי ביכער און דאָקומענטען, מאַכען זיך פון די דאָקומענטען אויס־צוגען און קאָפּיעס, מיט איין וואָרט, זי וועט זיין אַ פולער הער אין דעם פעראיין. אויב די פּאָליציי וועט אָנערקענען, אַז דער פעראיין ענטשפּרעכט נישט די בעדינגונגען פון געזעצליכער עקזיסטענץ אָדער אַז ער בעדראָהט דער עפענטליכער רוהע און זיכערקייט, וועט זי קאָנען מאַכען פאַרוואורפען, אַנווייזונגען, פאָדערען צו מאַכען ענדערונגען, אָפּ־שטעלען די טעטיגקייט אָדער אַפילו דעם פעראיין ליקווידירען. די פעראיינען מוזען שטענדיג אינפאָר־מירען די פּאָליציי־מאַכט וועגען יעטוועדע ענדע־רונגען אין דער פערוואַלטונג, זיך אַרט און סטאַ־טוטען און די רעגיסטרירטע פעראיינען מוזען פיה־רען אַ גענויע רשימה פון זייערע מיטגלידער און ווי יעדער דאָקומענט פון פעראיין, וועט אויך די רשימה פון די מיטגלידער מוזען זיין צוגענגלין פאַר׳ן אויג פון דער פּאָליציי. עס איז אינגאַנצען פערבאָטען צו גרינדען פעראיינען, וועלכע זענען געבויט אויפ׳ן פּרינציפּ און אונבעדינגטער געהאָרכ־זאַמקייט פון די מיטגלידער לגבי דער לייטונג פון דעם פעראיין, אויך איז פערבאָטען צו גרינדען פעראיינען, וועלכע פערבינדען פיזישע ערציהונג, גימנאַסטיק און ספּאָרט מיט פּאָליטישע צילען.

וועגען דעם דעקרעט שרייבט אויך דער „ראָבאָטניק“:

דער גאַנצער דעקרעט וועגען פעראיינען, וועלכער מאַכט אָפּהענגיג דאָס עפענטליכע לעבען פון דער פּאָל צײ, פון איהר איינזעהן, פון איהרע קאַפּריזען, פונ׳ם פּאָליטישען קורס פון אינערן־מיניסטער און פון דער רעגירונג דערמאָנט אינ־גאַנצען די אַנאָלאָגישע פעראָרדנונגען פון מוסאָ־ליני׳ן אין איטאַליען. דאָרט ווי דאָ געהט מען אַרויס פון דערוועלבער הנחה, אַז דאָס פאָלק און די מלוכה דאָס זענען פאַשיזם און סאַנאַציע און צלצדינג, וואָס געפינט זיך אויסער דעם דאָזיגען לאַגער, דאַרף ווערען קראַמפּירט, געשטערט און פערניכטעט.

די ריזיגע פּאַסאַזשיר־שיף

וועלכע איז איצט אויסגעבויט געוואָרען אין פראַנקרייך

פראַנקרייך האָט צוגעגרייט דער וועלט אַ פּוידליכען סורפּריז. שוין שרייענדע רעקלאַמעס האָט מען אַרויסגעלאָזט און וואָסער די גרעסטע שיף אין דער וועלט — דעם טראַנסאַטלאַנטישען גיגאַנט „נאָרמאַנדי“, וואָס ענטהאַלט 75.000 טאָן טאָנאַזש. אַזאַ גיגאַנטישע שיף האָט די וועלט נאָך נישט געזעהן. זי ענטהאַלט כמעט 300 מעטער די לענג, עטליכע גרויסע דעקען פון טעראַסען־סיסטעם (אַזוי, אַז אַלע זענען זונינע). „נאָרמאַגדי“ קאָן ענטוויקלען אַ שנעליגקייט פון 30 קנויט אַ שעה.

„נאָרמאַנדי“ האָט געשלאָגען אַלע רעקאָרדען. זי וועט געוויס בעקומען די בלויע לענטע פון אַטלאַנטיק (אָפּצייכנונג פאַר דער גרעסטער שנע־ליגקייט) צי האָט מען אָבער געדאַרפט בויען דעם דאָזיגען גיגאַנט אין דער צייט פון דעפּרעסיע און קריזיס?

פראַנקרייך פערנעהמט דאָס 6 אָרט אין דער קוואַליפיקאַציע פון האַנדעלס־פלאָט. ווי־זשע קליין זעהט אויס די דריי מיט אַ האַלבען מיליאָן טאָן טאָנאַזש פון דעם רעגיסטרירטען פראַנצויזישען פלאָט געגען די 20 מיליאָן טאָן האַנדעלס־פלאָט פון ענגלאַנד! די גרעסטע ביז איצט פראַנצויזישע שיף פון 43 טויזענט טאָן „איל דע פראַנס“ האָט נישט געקאָנט ערפילען די אויפגאַבען פון דער פראַנצויזישער טראַנסאַטלאַנטישער בעוועגונג. גלייכצייטיג האָבען די דייטשען אויסגעפערטיגט זייער „ברעמען“ און „איראָפּע“. די איטאַליענער זענען צוגעטרעטען צום בויען זייער מעכטיגען „רעקס“, די ענגלישע „קונארד ליין“ בויט אַ גראַנ־דיעזע פּאַסאַזשיר־שיף פון 70.000 טאָן. צי האָט פראַנקרייך, וועלכע פערמאָגט אַ לאַנגע ליניע פון ים־גרעניץ, אַ סך קאָלאָניעס אין פערשידענע טיי־לען פון ערד־קוגעל, וועלכע ציהט צו זיך שטענ־דיג פיל טוריסטען, וואָס קומען צום גרעסטען טייל צופאָהרען מיט ענגלישע, אַמעריקאַנער און דייטשע שיפען, צי האָט פראַנקרייך געדאַרפט בלייבען הינטערשטעליג?

כדי צו לאָזען אין גאַנג אַ נייע שיף איז די צייט נישט אויסגעפאַלען די בעסטע. די „נאָר־מאַנדי“ האָט מען אָנגעהויבען בויען אין יאַנואַר 1931 און איז אַ רעקאָרד־צייט, אַלס אַ קאָנסטרוק־טיווע קונסט־ווערק אויסגעפערטיגט. נאָך אין אָנ־הויב פון לויפענדען יאָהר איז די ליניע „קאָמפּאַן זשענעראַל טראַנסאַטלאַנטיק“, וועלכע האָט די שיף געבויט, געבליבען שטעהען פאַר אַ דילעמע: צי זאָל מען נישט אויפהאַלטען דאָס בויען פון דער שיף ביז „בעסערע צייטען“, צי זאָל זי פערענדי־גען דעם בוי און ריזיקירען מיט איהר גאַנצען פערמעגען.

ווייל מען דאַרף נישט פערגעסען, אַז דאָס איבערפיהרען פון סחורות און די טוריסטיק פון אַמעריקע פערקלענערט זיך מיט יעדען טאָג. שוין אין יאַנואַר האָבען אין די צפון־פּאָרטען פון פראַנקרייך שיפען פון 768,000 טאָן רעגיסטרירטע „גערוהט“, ווייל עס האָט געפעהלט לאַדונג. די דאָזיגע צאָהל פערקלענערט זיך נישט, נאָר זי פערגרעסערט זיך. געפיהרט מיט דעם געפיהל פון אָפּטימיזם, אַז די שיף וועט זיך „איה״ס אויסאַר־בייטען“ האָט די פראַנצויזישע ליניע דעם בוי פערענדיגט. איז דער צונאָמען, וועלכען מען האָט דער שיף צוגעגעבען: „נאָרמאַנדי, די שיף פון אָפּטימיזם“ האָט זיך זי עהרליך פערדינט.

איצט וואַרט פראַנקרייך מיט דער גרעסטער פעראינטערעסירונג אויף דעם ערשטען רייס פון דער נייער שיף קיין אַמעריקע און אויף דעם זי זאָל בעקומען די בלויע לענטע.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג־אָרטאָפּעד

פּאָלודביאָווא 9, טעל. 183-17

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער

אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליבע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: ווקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטלכע הענד און פיס, גאָרסעטען א. אז וו.

נעהמט אָן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג

מאָסקווער פּאָסט פּערשפּעטיגט

ווייל די בריפטרעגער האָבען נישט קיין גאַנצע שיך

אין מאָסקווע זענען אַלע מקנא דעם אַרבייטער. — דאָקטוירים זענען מקנא דעם האַלץ-העקער

א בריף פון מאָסקווא

פון **ב. סמאָליאַר**

אַן אויסלענדישער זשורנאַליסט האָט אויסגע־שריבען דורך פּאָסט די גאַנצע מאָסקווער פּרעסע, כדי צו זיין זיכער, אַז ער וועט זי קריגען. צום סוף קריגט ער זי מיט זעהר גרויסע פּערשפּעטיגונגען.

מיין בעקאַנטער יאַוועט זיך מיט אַ קלאָגע דירעקט צום פערוואַלטער פון פּאָסט:

— איהר פערשטעהט דאָך אַליין — טענהט ער, — ווען אַזאַ מענש ווי איך קריג די צייטונגען נייש טעגליכע טעג שפּעטער זענען זיי פאַר מיר אַרויסגע־וואָרפען.

דער פערוואַלטער פון פּאָסט פערשטעהט, ער פערשטעהט, אָבער ער וויל, אַז מיין בעקאַנטער זאָל איהם אויך פערשטעהן.

— קומט, — זאָגט ער — וועל איך אייך ווייזען פאַרוואָס איהר קריגט נישט אייערע צייטונ־גען אין צייט.

ער נעהמט מיין בעקאַנטען אונטער'ן אָרעם און פיהרט איהם אַליין גלייך אין דעם צימער, אין וועל־כען עס זיצען די בריף־טרעגער.

— איהר זעהט די בריף־טרעגער אונזערע? — דערקלערט ער איהם אָפּענהאַרציג, — גיט אַ קוק אויף זיי, וועט איהר פערשטעהן צי קאָנען מיר אייך צושטעלען אייערע צייטונגען אין צייט, צי נישט.

די בריף־טרעגער — אַ טייל פון זיי אין צע־ריסענע שיך, און אַ טייל אינגאַנצען באָרוועסע — זיצען אין צימער און סאָרטירען זייער פּאָסט.

— מיט אַזעלכע צעריסענע שיך קאָן מען דאָך נישט אַוועקגעהן, און באָרוועס קאָן מען אַוודאי ווייט נישט געהן, — איז דער פערוואַלטער ביטער.

ער לאָזט זיך אַוועק אָפּען און מיט פערביטער־רונג אויסצוגיסען זיין האַרץ פאַר מיין פריינד, וואָס איז געקומען צו איהם זיך בעקלאָגען:

— געהט קלאָגט זיך אויף אָט די אָפּגעריסענע בריף־טרעגער אונזערע, ווען מען דאַרף גאָר רחמנות האָבען אויף זיי, — טענהט ער, — יעדער איינער פון זיי קריגט סך־הכל זעכציג רובעל אַ חודש, די צוריסענע שיך מעהר ווי פאַר זעכציג רובעל אַ חודש, אָבער מעהר קריגען זיי נישט.

— האַלב־נאַקעטע און באָרוועסע — זעצט ער פאָר, — וואָס קאָנט איהר פון זיי פערלאַנגען פאַר די זעכציג רובעל אַ חודש, זיי צעריסען זייערע שיך, פערמאָגען זיי פשוט נישט צו קויפען קיין נייע, אָט וועלען זיך באַלד אָנהויבען די רעגענס, וועלען זיי מיט קיין צעריסענע שיך שוין אויך נישט קאָנען געהן אין גאַס, וועט איהר דאַן אייערע צייטונגען קריגען נאָך שפּעטער ווי איהר קריגט זיי איצט.

— אָבער די רעגירונג, — פערשטעהט נישט מיין פריינד — די רעגירונג דאַרף זיך דאָך פונ־דעסטוועגען אויף אַזאַ דערשיינונג אומקוקען, בריף־טרעגער זענען דאָך סוף־כל־סוף רעגירונגס־בע־אַמטע.

— רעגירונגס־בעאַמטע איז ריכטיג, — שטימט דער פּאָסט־פערוואַלטער פולשטענדיג איין מיט מיין פריינדס אַרגומענט, — אַוודאי זענען זיי רעגירונגס־בעאַמטע אָבער אָך־און־וועה איז צו זיין אַזאַ בעאַמ־טער, אַ בעאַמטער אָהן שיך, ווען זיין גאַנצע אַר־בייט בעשטעהט אין אַרומגעהן.

ער נעהמט מיין בעקאַנטען צוריק אַריין צו זיך אין קאַבינעט, און זעצט דאָרט פאָר צו דערצעהלען זיינע טענות, וואָס ער האָט צו זיין איינענער העכערער אַדמיניסטראַציע:

— יעדען טאָג, — דערצעהלט ער, — צעלויפען זיך די בריף־טרעגער אין די צעהנדליגער, יעדען טאָג האָב איך אַנ'אַרבייט צו זוכען און אָנצו־שטעלען נייע בריף־טרעגער, איז פערשטעהט איהר דאָך שוין אַליין ווי אַזוי אונזער פּאָסט־סיסטעם קאָן אַרבייטען רעגעלמעסיג אונטער אַזעלכע אומשטע־דען, אַלזאָ, ווייסט איהר שוין איצט, פאַרוואָס איהר קריגט אייערע צייטונגען מיט גרויס פערשפּעטי־גונג?

— יאָ, — דערצעהלט מיר מיין בעקאַנטער, — איצט ווייס איך שוין...

* * *

אַ לעהרער אין אַנ'אָנפאַנג־שול, אַ גוטער לעהרער, דערצעהלט מיר זיינע טענות:

— עס ווערט ווירקליך, — זאָגט ער — שווער צו לעבען פון לעהרעריי, אויסערגעוועהנליך שווער.

— וואָס איז די שוועריגקייט? — פרעג איך איהם.

— עס בעצאָהלט זיך נישט, — דערקלערט ער מיר, — מען קאָן נישט מאַכען קיין לעבען.

ער מאַכט מיר דעם חשבון גאַנץ פשוט:

— איך קריג, — זאָגט ער, — אינגאַנצען הונ־דערט־צוואַנציג רובעל אַ חודש, הונדערט צוואַנציג רובעל אַ חודש, ווען אין קאָאָפּעראַטיוו איז כמעט גאָרנישט צו קריגען, און ווען מען מוז אַלץ קויפען אויפ'ן פרייען מאַרק, מיינט עס נישט מעהר ווי אַ פוד קאַרטאָפעל.

— איז פאַרוואָס געהסטו נישט אַריבער אויף אַנ'אַנדער אַרבייט? — וואונדער איך זיך.

— וואָס הייסט? — קוקט ער מיך אָן, — און צוליב וואָס האָב איך זיך געוואַלגערט פיער יאָהר אויפ'ן פעדאַגאָגישען פאַקולטעט? צוליב וואָס האָב איך אויסגעקליבען לעהרעריי?

ער איז אַ קאָמוניסט, אַ הייסער קאָמוניסט, איי־נער פון די יונגערע קאָמוניסטען, וואָס גלייבען באמונה שלימה אַז די איצטיגע שוועריגקייטען אין סאָוויעט־רוסלאַנד זענען בלויז צייטווייליגע.

— מען מוז זיך איבערמוטשען! — זאָגט ער צו מיר, — אָבער דערווייל איז ווירקליך שווער.

— פונדעסטוועגען, — אַרגומענטיר איך מיט איהם, — אַזאַ מענש ווי דו, איינער מיט הויכע ביל־דונג, קאָנסטו זיך דאָך מאַכען נוצליך פונקט אַזוי גוט, אויך אויף אַנדערע געביטען פון אַרבייט.

— אַנדערע געביטען פון אַרבייט — איז ער מיט מיר נישט איינשטימיג — און וואָס וועט זיין מיט אונזער גאַנצער שול־סיסטעם, ווען יעדער איי־נער וועט זיך צעלויפען בלויז דערפאַר, ווייל די שול־אַרבייט בעצאָהלט זיך נישט? צוליב וואָס, דענקסטו, האָט די סאָוויעטישע רעגירונג מיך אויסגע־האַלטען גאַנצע פיער יאָהר מיט עסען, שלאָפען, לער־נען און אַפילו מיט קליין־געלד אויף מאָמענטליכע הוצאות? כדי איך זאָל דערנאָך אַריבער אויף אַנ־אַנדער געביט פון אַרבייט, וואָס בעצאָהלט זיך בע־סער?

— אָבער די רעגירונג דאַרף דאָך פונדעסט־וועגען פערשטעהן, אַז מיט 120 רובעל אַ חודש קאָן מען איצט אין מאָסקווע נישט לעבען, נישט אמת!?

— וויל איך וויסען זיין מיינונג.

— נו, יאָ, — שטימט ער מיט מיר שוין איין — מיט 120 רובעל אַ חודש איז ווירקליך שווער איצט צו לעבען אין מאָסקווע.

ער דערמאָהנט זיך, אַז עס געהט איצט צו ווינטער און אַז ער איז ווייט נישט צוגעגרייט אויפ'ן ווינטער מיט קליידער און שיך, קעהרט ער זיך אום צוריק צו די טענות פון וועלכע ער האָט אָנגעהויבען:

— עס בעצאָהלט זיך ווירקליך נישט דער ענין לעהרעריי — מאַכט ער דעם סך־הכל, — עס בע־צאָהלט זיך נישט פונקט ווי אַ סך אינטעליגענטע פּראָפעסיעס, מיר וועלען אָבער נישט דעזערטירען אויף אַנ'אַנדער אַרבייט אַריבערגעהן? נישט איך, איך בין אַזוי ווייט דערפון, ווי טאָג איז ווייט פון נאַכט. שווער צו זיין איצט אַ לעהרער, אָבער די סאָוויעטישע שול איז דערווייל ביי מיר בילכער...

* * *

אַ דאָקטאָר, אַנ'עלטערער, פון די אַמאָליגע דערפאַהרענע, זיצט ביי מיר אין צימער און בעקלאָגט זיך, און [illegible] טענות:

— בעסער זיין אַ האָלץ־העקער הייטיגע צייטען, איידער זיין אַ דאָקטאָר!

— וואָס איז שלעכט? — פרעג איך איהם.

— אַלץ איז שלעכט, — קלאָגט ער,

ער לאָזט זיך אַוועק און האַלט מיר אַ לאַנגע זעהר לאַנגע אויפקלערונגס־לעקציע:

— אַ דאָקטאָר, — דערצעהלט ער מיר, — קריגט ביי אונז אַ געהאַלט קלענער ווי אַ שניידער, דער איצטיגער געהאַלט פון אַ דאָקטאָר איז הונדערט און פופציג רובעל אַ חודש.

— דער געהאַלט ווי דער געהאַלט, — קיין זייטיגע פּראַקטיקע טאָר אַ דאָקטאָר איצט נישט האָ־בען, — אָבער — זיפצט ער, — דער אומגליק איז נאָך גרעסער דערמיט, וואָס יעדער מיטגליד פון אַ פּראָפעסיאָנעלען פעראיין, איז טאָמער טוט עמיצען וויי דער בויך און דו גיסט איהם אַנ'איבריגען לעפעל ריצינאייל, קען ער דיך מאַרגען פערקלאָגען דורך זיין פּראָפעסיאָנעלען פעראיין, היינט טאָמער פּאַסירט, אַז דער חולה דיינער איז באמת מסוכן קראַנק, און שטאַרבט אַוועק, איז דאָך דער דאָקטאָר אַוודאי און אַוודאי שולדיג, דאַרף מען דאָך איהם אַוודאי און אַוודאי פערקלאָגען.

— אַמאָליגע צייטען, — זעצט ער פאָר צו דער־צעהלען, — ווען אַ פּאַציענט איז געשטאָרבען, האָט מען אפשר אויך געטענהט, אַז דער דאָקטאָר איז שולדיג, איהר ווייסט דאָך די פּסיכאָלאָגיע פון אַ געליטענער פאַמיליע, אַמאָליגע יאָהרען האָט מען אָבער געהאַט רעספּעקט פאַר דעם דאָקטאָר, מען האָט רעספּעקטירט זיין וויסען און זיין געוויסען, איצט אָבער דאַרף איך דאָך נישט דערציילען, גיט אַ קוק אויף מיר און זאָגט מיר: ווי קען עמיצער האָבען פאַר מיר רעספּעקט, אַז איך האָב נישט אויף זיך אַפילו קיין לייטיש רעקעל, איך פערמאָג נישט צו קויפען זיך אַ מעהר־ווייניגער לייטישען אַנצוג.

— נו, — טרייסט איך איהם, — קליידער זיי־נען נאָך נישט אַלעס.

— קליידער זענען נאָך נישט אַלעס. — שטימט ער מיט מיר איין, — דאָס איז טאַקע אמת. אַ דאָק־טאָר אָבער, ווען ער איז נישט אָנגעטאָן לייטיש, קוקט מען אויף איהם ווי אויף אַ שוסטער אַפילו אין סאָ־וויעט־רוסלאַנד, מען האָט נישט קיין צוטרוי צו זיין מעדיצינישען וויסען, און מען האָט נישט קיין רעס־פּעקט פאַר זיינע עצות, אַגב די מעשה מיט די קליי־דער האָב איך אייך דערצעהלט כדי איהר זאָלט טאַקע האָבען אַ בעגריף, ווי שלעכט עס בעצאָהלט זיך איצט צו זיין אַ דאָקטאָר אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

— פונדעסטוועגען לערנען זיך איצט מענשען צו זיין דאָקטוירים — שלאָג איך איהם איבער די רייד.

— ווער לערנט זיך איצט ביי אונז אויף דאָק־טאָר! — גיט ער האַפּונגסלאָז אַ מאַך מיט זיינע ביידע הענט, — כמעט ווי קיינער נישט, אַלע שטו־פּען זיך צו זיין אינזשינירען, אָבער נישט קיין דאָקטוירים, צו וואָס זיך מוטשען פינף יאָהר אין אוניווערזיטעט און זיך וואַלגערען שפּעטער עטליכע יאָהר אין אַ מעדיצינישען קליניק, און ערשט דער־נאָך פערדינען הונדערט פופציג רובעל אַ מאָנאַט אַלס דאָקטאָר, ווען מען קען זיין אין פּאָליטעכניקום בלויז צוויי יאָהר, זאָגאַר נישט ענדיגען דעם קורס, און גלייך אָנקומען אויף אַ פאַבריק אַלס אינזשי־ניער מיט אַ געהאַלט פון זעקס אָדער אַכט הונ־דערט רובעל אַ מאָנאַט.

— עס וועט אַוועק אַ פּאָר יאָהר, — זאָגט ער מיר בנביאות, — און די סאָוויעטישע רעגירונג וועט זיך אַרומקוקען אַז זי האָט נישט קיין דאָקטוירים, זי ערמוטיגט נישט קיינעם צו ווערען אַ דאָקטאָר, זי בעהאַנדעלט איהרע דאָקטוירים אַזוי שלעכט, פונקט ווי שטיף־קינדער, אין דען דערפאַר אַ וואונ־דער, וואָס די יוגענד וויל דווקא ווערען אינזשינער־רען און בשום אופן נישט קיין דאָקטוירים?

— פאַרוואָס־זשע מאַכען די דאָקטוירים נישט אויפמערקזאַם דער רעגירונג אויף דער דאָזיגער לאַגע? — וויל איך וויסען.

— ווער זאָגט עס, אַז מען מאַכט איהר נישט אויפמערקזאַם, זי וויל אָבער זיך נישט צוהערען.

— עס וועט קומען אַ צייט, — פערענדיגט ער, — ווען די לאַגע פון אַ דאָקטאָר וועט נישט זיין ערגער, ווי די לאַגע פון אַ סאָוועטישען אינזשינער אָדער פון אַנ'אַנדער וועלכען עס איז ספּעציאַליסט, דערווייל איז אָבער די דאָזיגע צייט נאָך נישט גע־קומען. דערווייל האָט דער דאָקטאָר דאָ פערלוירען זיין גאַנצען אַמאָליגען ווערט. דערווייל בעהאַנדעלט מען איהם ערגער ווי אַ שניידער, איז וואָס, מ'שטיינס געזאָגט, פאַר דאָקטוירים קענען איצט ביי אונז אַרויסקומען? וועמען לוינט זיך עס גאָר שטודירען פאַר אַ דאָקטאָר, אַז מען קען זיין אַ האָלץ־העקער און פערדינען מעהר ווי אַ דאָקטאָר און טראָגען ווינציגער ריזיקאָ פון אַ דאָקטאָר?... וועמען?...

בעריכט פון דער יודישער אגענץ פאַר דער מאַנדאַט-קאָמיסיע

(סוף).

זשענעווע, (יט"א). דער ווייטערדיגער טייל פון בעריכט פון דער יודישער אַגענץ וועגען דער ענטוויקלונג פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין יאָהר 1931 איז געווידמעט

די יודישע ערד-איינקויפען

דער רעגיסטער פון אַגראַר־דעפּאַרטאַמענט פון דער א"י־רעגירונג בעווייזט פאַר'ן יאָהר 1931 יו־דישע ערד־איינקויפען אין דער הויך פון 41,226 דונאַם און ווערט פון 1.075,121 פונט אין פער־גלייך מיט 43.882 דונאַם אין ווערט פון 317.260 פונט אין יאָהר 1930, דער ערד־שטח, וואָס איז אין זעלבען יאָהר פערקויפט געוואָרען דורך יודען בע־טרעפט 22.641 דונאַם אין ווערט פון 935,503 פונט אין פערגלייך מיט 24,516 דונאַם אין ווערט 680.190 אין פריהערדיגען יאָהר.

דער קרן־קימת האָט ערוואָרבען אין יאָהר 1931, 9,910 דונאַם ערד הויפּטזעכליך אין שכנות פון די בייאיצטיגע ערד־שטחים, דאָס נייע ער־וואָרבענע ערד איז בעשטימט מעהרסטענס פאַר דעם „טויזענד פאַמיליען־פּלאַן".

דאָס לעצטענס פערעפענטליכטע געזעץ וועגען ערד־קאָנפליקטען איז בעשטימט אָפּצושוואַכען די דאָזיגע טענדענץ, און מינדעסטענס נישט דערלאָזען דערצו, אַז דאָס זאָל פיהרען צו דוחה־שטערונג, מען האָט געהאָפט דאָס אין דער פּראַקטיק וועט דאָס געזעץ ערמעגליכען דעם אַזוי נויטיגען שוץ פון רעכטמעסיגע אייגענטימער געגען די „סקוואַ־טערס".

לויט די רעזולטאַטען פון דער אָנוועדונג שיינט אָבער פאַקטיש, אַז דאָס געזעץ גיט גיכער אַ פּרעמיע דעם אונגעזעצליכען בעזיצער פון דער ערד און בעגינסטיגט דעם „סקוואַטער" לגבי דעם רעכט־מעסיגען אייגענטימער.

בנוגע דער אַלגעמיינער לאַגע פון דער לאַנד־ווירטשאַפט ווערט אין מעמאָריאַל געזאָגט: די א"י־לאַנדווירטשאַפט איז נאַטירליך נישט פערשוינט גע־וואָרען פון די פאַלגען פון וועלט־קריזיס אין פריי־זען־פאַל אויף לאַנדווירטשאַפטליכע פּראָדוקטען, אין אַלגעמיין אָבער האָט די א"י'דיגע לאַנדווירטשאַפט פיל ווייניגער געליטען, ווי אין אַנדערע לענדער, ווייל אַ הויכער פּראָצענט־זאַץ פון לאַנדווירטשאַפטלי־כע פּראָדוקטען ווערט פערבראַוכט אויף דעם אינער־ליכען מאַרק.

דער אָראַנזשען־עקספּאָרט פון א"י האָט אין דעם סעזאָן 1931–1932 בעטראָפען העכער דריי מיליאָן קעסטלעך.

פריוואַטע אונטערנעהמער האָבען אין משך פון, יאָהר 1931 פערפלאַנצט אָראַנזשען־פּלאַנטאַציעס אויף אַ שטח פון 10.000 דונאַם, ווייטערע 10000 דונאַם זענען פערפלאַנצט געוואָרען זומער און הערבסט־צייט 1932. דער אַלגעמיינער שטח פון אָראַנזשען־פּלאַנצונגען אין יודישען בעזיץ האָט צום סוף 1931 בעטראָפען 68.000 דונאַם לגבי 11000 דונאַם אין יאָהר 1922. די אַלגעמיינע אינוועס־טיציעס אויף דעם געביט ווערען געשאַצט אויף אַנ' ערך 10 מיליאָן פונט. ביי דער אַקטיווער מיטהילף מצד דער רעגירונג זענען איינגעפיהרט געוואָרען פערבעסערטע קולטיווירונג. פערפּאַקונג און מאַרק־מעטאָדען. די פעראייניגטע אָנשטרענגונגען פון די עקספּערימענטאַלע סטאַנציעס פון דער יודישער אַ־גענץ און פון די מלוכה־לאַנדווירטשאַפטליכע אינ־סטיטוציעס און קאָאָפּעראַטיוון שטעלען די דאָזיגע אינדוסטריע אויף אַלץ פעסטערע יסודות.

דאָס ערציהונגס-וועזען אין א"י

די בעדייטענדע מעהרהייט יודישע קינדער פון שול־עלטער בעקומט ווייטער איהר ערציהונג אין די שולען פון דער יודישער אַגענץ, הענער 66 פּראָצענט יודישע קינדער בעזוכט אַגענץ־שולען אַנ־ערך 30 פּראָצענט אַנדערע יודישע שולען (אַליאַנס א. אַנד.) איבער 2 פּראָצענט — פּריוואַטע ריסטליכע שולען און בלויז 0,2 פּראָצענט בעזוכען רעגירונגס־שולען.

די רעגירונגס־סובסידיעס אין דער הויך פון 19.200 פונט בעטרעפט סך־הכל 10.4 פּראָצ. פון אַלגעמיינעם ערציהונגס־בודזשעט פון דער אַגענץ, די דאָזיגע סומע איז בלויז אַנ'ערך 13.6 פּראָצ. פון דעם גאַנצען שול־בודזשעט פון דער רעגירונג און ענטשפּרעכט אַזוי אַרום ווייט נישט דער פערהעלטניש פון דער יודישער בעפעלקערונג צו דער אַלגעמיי־נער, שוין נישט רעדענדיג וועגען יודישער אַנטייל אין די הכנסות פון דער רעגירונג אָדער וועגען פער־העלטניש פון דער צאָהל יודישע שול־קינדער צו דער אַלגעמיינער צאָהל שול־קינדער אין די א"י־שולען.

פינאַנסען פון דער יוד. אגענץ

דער בודזשעט פון דער יודישער אַגענץ שעפט זיינע הכנסות פון פריוווילליגע שפּענדונגען מצד יחי־דים און יודישע געזעלשאַפטען, ציוניסטישע און נישט־ציוניסטישע. נאַטירליך, האָט די ווירטשאַפט־ליכע דעפּרעסיע פון בעריכטס־יאָהר און די אונגינ־סטיגע עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודישע געמיינשאַפ־טען אין די גלות־לענדער גורם געווען צו דער פער־קלענערונג פון די הכנסות פון דער יודישער אַגענץ און איהרע אינסטיטוציעס, דערצו האָבען אָבער אויך בעדייטענד מיטגעווירקט די געשעהענישען און בע־דינגונגען אין א"י גופא, בעזונדערס די אימיגראַציע בעגרענעצונגען, ווי אויך דער פאַקט, וואָס אין משך פון פיל חדשים האָט מען נישט געזעהן קיין שריט אין דער ריכטונג צו רעאַליזירען די פערזיכערונגען פון פּרעמיער'ס בריף צו דר. ווייצמאַן.

נישט קוקענדיג אויף אַלאַ שוועריגקייטען, האָ־בען די הוצאות פון דער יודישער אַגענץ און די אָן איהר אָנגעשלאָסענע קערפּערשאַפטען אין בעריכטס־יאָהר בעטראָפען 797.000 פונט לגבי 1.245,000 פונט אין 1929–30 יאָהר.

די אינדוסטריע אין א"י

די געזעלשאַפט אויף עקספּלאָאַטירען די נאַ־טירליכע אוצרות פון ים־המלח (פּאַלעסטיין פּאָטאַש קאָמפּ.) ווערט דערהויפּט פינאַנסירט דורכ'ן ענג־לישען קאַפּיטאַל, עס זענען געמאַכט געוואָרען פרו־בען צוצוציהען אַראַבער צו דער מיטאַרבייטערשאַפט אין דער געזעלשאַפט. די אַרבייטען פון דער געזעל־שאַפט זענען איצט אין פולען גאַנג. די פּאָטאַש־פאַ־בריק און די ראַפינעריעס זענען פערענדיגט געוואָרען אין 1931. אין דעמזעלבען יאָהר זענען אַוועק קיין ענגלאַנד די ערשטע טראַנספּאָרטען פון בראָם און פּאָטאַש.

די צעמענט־פאַבריק „נשר" אין חיפה האָט פער־גרעסערט אין 1931 איהר פּראָדוקציע אויף צעהן פּראָצענט, אויך די גרויסע ראָטשילד־מיהלען האָ־בען אַ גאַנץ יאָהר געאַרבייט אין פולען גאַנג, אָפּט אין דריי שיכטען, פערגרעסערנדיג פון 15 ביז 20 פּראָצענט זייערע פערקויפען. די „שמן"־אייל־געזעל־שאַפט (געגרינדעט דורך יודען, איז אָבער אַריבער אין נישט־יודישע הענד) האָט אויך פערגרעסערט איהר אָפּזאַץ. די אַטליט־זאַלץ־געזעלשאַפט האָט אָנ־געזעצט איהר גאַנצע פּראָדוקציע (8 טויזענד טאָן) אין ארץ־ישראל.

אין משך פון 1931 זענען ווייטער געבויט גע־וואָרען הייזער אין די גרעסערע שטעט פון לאַנד. אין ירושלים איז אָבער געווען אַ געוויסע ירידה פון בוי־אינוועסטיציעס, מחמת דעם וואָס טאַטע פאַר'ן אָנהויב פון דער בעריכטס־צייט זענען פערענדיגט געוואָרען אייניגע גרויסצוגיגע אונטערנעהמונגען.

אַ בעדייטענדער פאָרטשריט איז געמאַכט גע־וואָרען אין 1931 אין חיפה, וואו עס איז אויסגע־בויט געוואָרען אַ נייע אַרבייטער־פערשטאָט.

אין משך פון 1931 איז פערענדיגט געוואָרען דאָס בויען די הידראָ־עלעקטרישע ירדן־סטאַנציע, וועלכע מען האָט אָנגעהויבען בויען אין 1927.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלביאַנאַ 4, טעל. 90-216

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.

בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאך אלץ וועגן לעצטן אמנעסטיע-דעקרעט

פריוואט קלאגבארע פערברעכנס

דער ארטיקעל 11 פון לעצטן אמנעסטיע-דעקרעט ווערט דורך פיל מענשען אזוי פארשטאנען, אז די הנחות פון דאזיגען דעקרעט זענען חל בלויז אויף פערברעכנס, וועלכע ווערען פערפאלגט דורך דער פראקוראטור, ארמיניסטראטיווע ארגאנען אדער לויט אנ'אנדערער אמטליכער איניציאטיוו. דאנעגען קאנען זיי נישט האבען קיין אנווענדונג לגבי די פערברעכנס, וועלכע ווערען געמשפט נאר אויפ'ן סמך פון אנ'אזוי גערופענער פריוואטער אנקלאגע.

אזא השערה שטימט נישט מיט דער פאקטישער זאכלאגע.

די גילטיגקייט פון דער אמנעסטיע איז נישט אפהענגיג פון אומשטאנד, צי די רעפרעסיע געגען א בעגאנגענעם פערברעך דארף אונטערגענומען ווערען פון אמטליכער אדער לויט פריוואטער איניציאטיוו.

ס'האנדעלט זיך דא בלויז אין דעם, וואס די שטראף-אקציעס געגען פערברעכנס, ענטשטאנענע אויפ'ן סמך פון פריוואטע אנקלאגעס, הגם זיי געהערען צו דער קאטעגאריע אזוי גערופענע וויקראטשעניעס און וואלטען דעריבער אין הסכם מיט'ן פונקט 2 ארטיקעל 3 פון ציטירטען אמנעסטיע-דעקרעט אייגענטליך געדארפען אנולירט ווערען, מוזען דווקא יא ווייטער געפיהרט ווערען און דורכאויס דערפיהרט ווערען צו א פסק-דין.

דאמאלט וועלען ערשט די בעשטימונגען פון דער אמנעסטיע לגבי אט דער דערמאנטער קאטעגאריע פערברעכנס קאנען האבען אנ'אנווענדונג.

געלד - שטראפען

פארהאן פיל פערמשפטע צו געלד-שטראפען פאר איבערטרעטונגען, בעגאנגענע פאר'ן פרעקלוזיט-טערמין פון דער אמנעסטיע, וועלכע האבען אבער, ווענדענדיג אויסמיידען די עקזעקוציע-קאסטען, גוטווילינ בעצאהלט די בעטרעפענדע שטראפען נאכ'ן ערשטען סעפטעמבער. אט די דאזיגע מענשען מיינען, אז זיי זענען בערעכטיגט זיך צוריקצומאהנען די דורך זיי בעצאהלטע און שפעטער אמנעסטירטע געלד-שטראפען.

זייער חשבון איז אבער א פאלשער, ווייל די פערעפענטליכטע אמנעסטיע בעציהט זיך דאך נישט צו קיין פערברעכנס, נאר צו די שטראפען פאר פערברעכנס און דאס אויך נאר אויף אזוי פיל, אויף וויפיל די שטראפען זענען נאך נישט אויסגעפיהרט געווארען.

אנ'אנדערע זאך איז, ווען ס'האנדעלט זיך וועגן אנ'אינטערליגענדע אמנעסטיע געלד-שטראף וואס איז שוין אין א בעשטימטען טייל אפגעצאהלט געווארען פאר דער פערעפענטליכונג פון דער אמנעסטיע און די רעשט דארף ערשט בעצאהלט ווערען נאך דער פערעפענטליכונג פון דער אמנעסטיע.

אזעלכע נאך נישט בעצאהלטע רעשטען זענען אויפ'ן סמך פון דער אמנעסטיע געווארען געשאנקען.

צוגאב-שטראפען

אויב מ'רעדט וועגן דער גילטיגקייט פון דער אמנעסטיע אויף שטראפען, דארף פעסטגעשטעלט ווערען, אז זי איז גילטיג נאר אויף די גרונד-שטראפען (תפיסה, ארעסט, געלד) אבער נישט אויף די אזוי גערופענע צוגאב-שטראפען (פערלוסט פון עפענטליכע רעכט, בירגערליכע האנאראווע רעכט, פראפעסיאנעלע רעכט, עלטערן אדער אפיעקון רעכט, קאנפיסקאציע פון חפצים און מכשירים, פובליקאציע פון פסק-דין), וועלכע זענען א פועל יוצא פון ארויסגעטראגענע שטראף-אורטיילען פאר געוויסע פערברעכנס.

פערברעכנס צום שאדען פון מלוכה-אוצר. דעם פונקט 6 טייל 1 ארט. 6 פון דער אמנעסטיע-פעראָרדנונג פערשטיין טייל מענשען אין דעם זין, אז די יעניגע, וועלכע זענען בעגאנגען חטאים צום שאדען פון מלוכה-אוצר קאנען נישט געניסען פון איהרע חסדים.

די דאזיגע אויסטייטשונג איז א ריכטיגע אויף וויפיל ס'האנדעלט זיך וועגען בעאמטע. זי איז אבער א פאלשע, אויב ס'גייט וועגען איינפאכע בירגער.

סקארבאווע פערברעכנס

די אמנעסטיע איז נישט חל אויף פערברעכנס צום שאדען פון מלוכה-אוצר אפילו ווען זיי זענען בעגאנגען געווארען דורך געוועהנליכע בירגער, אויב די זעלבע פערברעכנס געהערען צו דער קאטעגאריע אזוי גערופענע סקארבאווע און זענען פארגעזעהען אין סקארבאווע שטראף אוסטאוו פון 28 מערץ 1932.

ס'קומען אין דעם פרט אלזא אין בעטראכט פערברעכנס, וועלכע בעשטיין אין איבערטרעטען די בעשטימונגען:

1) וועגען צאל אפצאהלונגען אין סחורות-פערקעהר מיט אויסלאנד; 2) וועגען טאבאק-מאנאפאל; 3) שפריט-מאנאפאל, בעשטייערונג פון עסיג-עסענץ און געפרעסטע הייוען; 4) וועגען זאלץ-מאנאפאל; 5) זאפאלקעס-מאנאפאל און בעשטייערונג פון זאפאלניטשקעס; 6) מלוכה'שע לאטעריע; 7) שטייער פון ביער; 8) שטייער פון ווייז און מעד; 9) שטייער פון קויהלען; 10) שטייער פון שפיל-קארטען; 11) אקציזפאטענטען און 12) סחורות-פערקעהר מיט דאנציג.

י. אינפעלד.

וויכטיגע געזעצן

ווען דארף זיך א פוילישער בירגער, וועלכער וואוינט שטענדיג אין אויסלאנד, צושטעלען צום פאבאר?

די פוילישע בירגער' וועלכע וואוינען שטענדיג אין אויסלאנד און האבען זיך רעגיסטרירט אין די דארטיגע פוילישע קאנסולאטען אויפ'ן סמך פון דער פעראָרדנונג פון 29 יאנואר 1921 יאהר, זענען דורך דער דערמאנטער רעגיסטראציע אליין נאך נישט בעפרייט פון דער פליכט זיך צו שטעלען צום פאבאר.

די דאזיגע אלע פערזאנען זענען אומבעדינגט מחויב זיך שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע, כל זמן זיי זענען נאך נישט אלט קיין 50 יאהר, אויב זיי קומען קיין פוילען און רעכענען דא צו פערבלייבען לענגער, ווי 6 חדשים.

די דערמאנטע הנחה צו פערבלייבען אין פוילען אין משך פון 6 חדשים אהן דער פליכט זיך צו שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע האט נישט קיין שייכות צו די יעניגע פוילישע בירגער, וועלכע זענען אין זיינער צייט אוועקגעפאהרען פון פוילען אומלעגאל.

די לעצטע קאטעגאריע צוריקגעקומענע קיין פוילען מוזען זיך תיכף שטעלען פאר דער פאבאר-קאמיסיע.

וואס דארף מען טון ווען מ'פערלירט אדער מ'וויל איבערשרייבן א פאטענט?

אויב אין מיטען יאהר קומט פאר מיט אנ'אונטערנעהמונג א געוויסע ענדערונג, דארף נישט אויסגעקויפט ווערען קיין נייער פאטענט, נאר וועגען דער פארגעקומענער ענדערונג קאן אין פערגאנגענעם פאטענט געמאכט ווערען געהעריגע אדנאטאציעס.

אין דעם פאל קאן קומען אין בעטראכט אנ'ענדערונג נאר בנוגע פערזאן פון אייגענטימער אדער ארט, וואו די געגעבענע אונטערנעהמונג ווערט געפיהרט.

דאן דארף אין משך פון א חודש נאך דער ענדערונג מיטגעטיילט ווערען וועגען דעם, דעם בעטרעפענדען אורזשאנד סקארבאווי, בכדי צו בעקומען די נויטיגע אדנאטאציע.

קוים אין אנ'אונטערנעמונג איבערגעגאנגען צו אנ'אנדערען בעל-הבית, אדער איבערגעטראגען געווארען אויף אנ'אנדער ארט און אין משך פון א חודש איז וועגען דער ענדערונג נישט געמאכט געווארען די געהעריגע מעלדונג, פערלירט דער פארהאנענער פאטענט אויטאמאטיש זיין גילטיגקייט.

וואס שייך דאס איבערשרייבען דעם פארהאנענעם פאטענט אויף א נייעם אייגענטימער, קאן עס פארקומען נאר אין דעם פאל, אויב ס'ווערט בעצאהלט דער פעריגענער אומזאץ-שטייער. ווי ס'זאל נישט זיין נעמט דער נייער אייגענטימער דאן איבער די פעראנטווארטליכקייט פאר די פעריגעגע אומזאץ-שטייער חובות, וואס די זעלבע אונטערנעמונג איז שולדיג.

פאטענטען פאר פערזענליכע אינדוסטריע בעשעפטיגונגען (וואיאזשארען, מעקלערס, פערזיכערונגס אגענטען) קאנען נישט איבערגעשריבען ווערען אויף אנדערע נעמען.

איצט ווי אזוי צו האנדלען ווען מ'פערלירט א פאטענט.

מ'דארף גארנישט מצהר טון, ווי נאר גלייך זיך ווענדען אין געהעריגען אורזשאנד סקארבאווי מיט אנ'ענטשפרעכענדע בקשה, אז מ'זאל ארויסגעבען א דופליקאט פון פערלוירענעם פאטענט.

איידער דער אורזשאנד גיט ארויס אזא דופליקאט פיהרט ער דורך אנ'אונטערזוכונג פון פארגעקומענעם פאל.

דער פעטענט איז מחויב אומצוקעהרען די קאסטען פאר'ן דופליקאט.

אינ.

גערענקט, יודען!

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיטן

רעכטס-פובליציסט

י. אינפעלד, לאדז

פיעטריקאווער 31.

אויפנאהם-שעה'ן טעגליך פון 4 ביז 8 אוונד.

א נאטשאלניק פון פינאנץ-אמט

זאמעלט נדבות פאר א רואינירטער יודישער סוחרישער משפחה

אין איינער פון די ארום לאדז ליגענדע פאוויאטאווע שטעט פיהרט שוין זייט א יאהר צוואנציג א גרויס מאנופאקטור און לעדער-געשעפט א געוויסער פרץ ע—ן.

וויפיל קריזיסען, אקופאציעס און אנדערע אויפטרייסלונגען ס'זענען שוין דורך דער צייט פארגעקומען, האט קיין איינע פון דאזיגע אלע געשעהענישען נישט געהאט די מינדעסטע ווירקונג אויף דער שטאנדהאפטיגקייט פון פרץ ע-נס געשעפט, פערקעהרט פון יעדער פרעסיע איז די דערמאנטע אונטערנעהמונג ארויס נאכמעהר בעקרעפטיגט און געשטארקט.

פרץ ע-ן איז טאקע געווארען וואס אמאל רייכער געפיהרט א ברייט הויז. אויסגעגעבען רחבות'דיג קינדער און געשפילט א גאר אנגעזעהענע ראל אין לעבען פון שטעטעל.

אזוי האט זיך געפיהרט ביז אנ'ערך 3 יאהר צוריק.

מיט 3 יאהר צוריק האט דער אורזשאנד אנגעהויבען צו ווארפען אנ'עין הרע אויף פרץ'ס געשעפט. פון דאמאל אן האט מען זיך גענומען אזוי איהם צו קוועטשען ביז מ'האט פון איהם שוין געהאט אויסגעקוועטשט כמעט דעם גאנצען ריזיגען לאגער סחורות און די ערליכע איינריכטונג פון דער וואוינונג.

ווען די „חמץ-בייטלער" זענען צום לעצטען מאל געקומען אויסרוימען די לעצטע רעשטלעך איבערגעבליבענע סחורות און שטוב-זאכען, האט זיך פרץ ע-ן אומבעמערקט ארויסגעדרייט פון שטוב אריין אין איינער פון די געוועזענע לאגער-שאפעס פערלייגט א שטריק ארום א האק אין סופיט און זיך אויפגעהאנגען.

ערשט ווען די מחבלים זענען אוועקגעגאנגען און דאס בני בית האט זיך אנגעהויבען צו בערוהיגען האט מען זיך ארומגעזעהען, אז דער בעל-הבית פעהלט. לאנג האט מען פרץ'ן ארומגעזוכט ביז א שכן האט איהם געפונען הענגען אין דער שאפע.

מ'האט איהם גלייך אראפגענומען פון דער שטריק געפרובט מינטערען, עס איז אבער שוין געווען צושפעט, פרץ איז געווען טויט.

צוליב פערשטענדליכע טעמים האט די משפחה נישט געמאכט קיין איבעריגען רעש, מ'האט דעם מת באלד אין זעלבען טאג קובר געווען און דאס גאנצע שטעטל האט נאך לאנג בעוויינט דעם טרויעריגען סוף פון דער גבירישער משפחה.

נאך די שלושים האט זיך די פער'יתומ'טע משפחה ארומגעזעהען, אז זי האט נישט צו וואס לענגער צו פערבלייבען אין שטעטעל און די אלמנה מיט 5 פריילידיגע קינדער האבען טאקע בעשלאסען צו נעמען דאס לעצטע ביסעל גראטעס און זיך צו ציהען קיין לאדז.

זיי האבען זיך איינגעדינגען ביי אנ'ארימער משפחה ערגיץ אויף פראנציסקאנער גאס אלס סובלאקאטארען און אנגעהויבען צו קלערען, ווי אזוי דא צו פערדינען א גילדען אויף חיונה.

צוויי מיידלעך — איינע א מאטורזשיסטקע און די צווייטע א שילערין פון דער 7. קל. גימנאזיע — זענען געווארען פשוט'ע טרייבערינס, א בחור'ל האט גענומען ביי א בעקער א קויבער געבעקס און איז געגאנגען איבער די הויף'ן פערקויפען.

אלע דריי האבען מיט זייערע גראשענדיגע פערדינסטען קוים געקאנט אויסהאלטען די מוטער מיט די צוויי יונגערע שוועסטער.

די אומגליקליכע משפחה האט זיך איינציגווייז אנגעהויבען צוצוגעוויינען צום נייעם שווערען לעבען און געפרובט צו פערגעסען די גאנצע פערגאנגענהייט.

פאר צוויי וואכען זונטאג אין אוונד, ווען די אלמנה מיט די 5 קינדער זענען געזעסען ארום טיש און געגעסען מאגערע קאלאציע, עפענט זיך פלוצלינג די טיר און עס קומט אריין אנ'עלטערער אנשטענדיג-אנגעטוענער קריסט און הויבט זיך אן אויסצופרעגען, ווי זיי לעבט זיך.

די געבריהטע משפחה האט זיך געשראקען פאר א ניי אנשיקעניש און איז דעריבער געווען זעהר איינהאלטעוודיג אויף זייגע שאלות.

דער גאסט האט גלייך פערשטאנען, אז מ'האט צו איהם עפעס נישט קיין איבעריגען צוטרוי, האט ער אויסגעלייגט פאלגענדע ערקלערונג:

איך בין דער נאטשאלניק פון פינאנץ-אמט אין N. איך האב אויסגעצייכנט געקענט אייער מאן און פאטער פאר אנ'אנגעזעהענעם און סאלידן סוחר, איך האב אויך געוואוסט, אז די הויכע שטייערן האבען איהם שטארק רואינירט. איך האב אבער נישט געוואוסט, אז ס'איז שוין אזוי שלעכט געווען, אז ר'איז צוגעטריבען געווארען צו בעגיין זעלבסטמארד. איך פיהל זיך דעריבער זעהר געטראפען פון דער דאזיגער געשעהעניש, מיין געוויסען קאן זיך בשום אופן נישט בערוהיגען. אבער גלויבט מיר, אז איך בין נישט שולדיג. די יודישע סוחרים פון שטעטיל און בפרט די יודישע מיטגלידער פון די „שאצונקאווע" און „אדוואלאוואטשע" קאמיסיעס, האבען מיך כסדר „אויפמערקזאם געמאכט" אויף פרץ ע—ן קאלאסאלע אומזאצען, אויף זיינע גרויסע פראפיטען און אומגעהויערע רייכקייט.

איך בין דעריבער געווען געצווינגען צוצופאסען די שטייערן-אויסמעסטונג צו זייערע אנווייזונגען.

איצט איבערצייג איך זיך ערשט, אז זייערע מסירות זענען געווען דיקטירט פון קנאה און קאנקורענץ און אז דאס האט געבראכט צו דער פויזער און מאטעריעלער קאטאסטראפע פון אייער מאן און פאטער.

דאס איז דאך אבער שוין פערפאלען, לעבעדיג מאכען דעם מת איז דאך נישט מעגליך. דאס איינציגע, וואס איך האב געקאנט טון, איז ארויסרייסען פון די דאזיגע בייוויליגע מענשען לטובת אייך א געוויסע סומע. טויזענד זלאטעס האב איך אליין פון זיי ארויסבעקומען און 2 הונדערט זלאטעס גיב איך פון מיין אייגענע קעשענע. אט נאט אייך 12 הונדערט זלאטעס, דינגט אייך א געוועלבל, נעמט אייך ווייטער מיט עפעס צו האנדלען און זאל אייך זיין מיט גליק. זייט מיר מוחל פאר דער שרעקליכער עולה, וואס איז אייך געווארען אפגעטון. דער נאטשאלניק האט זיך הארציג געזעגענט מיט דער עלענדער משפחה און איז אוועק פון שטוב.

די אלמנה האט טאקע גלייך געדינגען פאר'ן בעקומענעם געלד אנ'אייגענע שטוב מיט א בודקע און רעכענט אנצוהויבען צו האנדלען מיט קויהלען, האלץ, קארטאפעל און גרינצייג.

ארגוס.

ניי‏ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג **יא** 10 מרחשון תרצ"ג

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.37
זון-אונטערגאנג 4.02

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1912

(2) היינט, דאנערשטאג דארפן זיך שטעלן אין מיליטער-ביורא (זאוואדזקא 11) צו רעגיסטראציע יונגעלייט פונ'ם יאהרגאנג 1912 און עלטערע, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבן זיך אן מיט די אותיות :

N O

און פון 13 קאמיסאריאט :

P R S Sz,

איבערמארגן שבת. פון 5. קאמיסאריאט :

P R

און פון 13 קאמיסאריאט :

T U W Z Ź

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע
אויף צו בעקומען מלוכה'שע אונטערשטיצונגען

היינט דאנערשטאג, דעם 10. נאוועמבער–די אותיות :

R, S, T, U, W, Z, Ż.

פאליטישע פראצעסן

(2) נעכטן זענען פאר קאמוניסטישע טעטיגקייט פער'משפט געווארן: קאנראד דאבראס און צעזאר וואיטשעכאווסקי צו 3 יאהר תפיסה. שלמה זלמן לעמעל אויף $1^1/_2$ יאהר. משה ויידא אויף אויסבעסערונגס-הויז. די שטראף ווערט איהם אפגעלעגט אויף 3 יאהר. ביז דער צייט וועט ער שטעהען אונטער דער אויפזיכט פון די עלטערן.

פלוצלונג געשטארבען

(2) אויף נאפיורקאווסקא 28 איז פלוצלונג געשטארבען די פרוי מאריא פאסטאלסקא פון פעטריקאווער 250. דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

צוויי ברידערלעד זיגמונד און וולאדעק
האבען זיך ארענטליך צע'ממית'ט

(2) אויף סקלאדאווע 25 איז נעכטן אויסגעבראכען א געשלעג צווישען צוויי ברודער בעלי עגלות. ביידע ברידער זיגמונד און וולאדיסלאוו קובאצקי זענען פערוואונדעט געווארן. א חוץ דעם וועלען זיי נאך האבען א פראצעס פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

פון האנדעלס-געריכט
ליקווידירט דעם אופאדלאשטש פון דער פירמע „ברידער בראון"

דעם 18. אקטאבער ה. י. האט דאס האנדעלס-געריכט, פערעפענטליכט, אויפ'ן פערלאנג פון דער מאשין-פירמע „טהאפאן" אין וויען, אנ'אופאדלאשטש דער פירמע „ברידער בראון", א פאבריק פון דיקטען אין סקערניעוויץ. א ביורא אין לאדז, פעטריקאווער 92.

צו דער ביטע פון דער ויענער פירמע, איז צוגעלייגט געווארן 1 פראטעסטירטער וועקסעל אויסגעשטעלט דורך דער פירמע „ברידער בראון". ווי עס ווייזט זיך ארויס, האט די פירמע בראון איבערגעגעבען דער ווינער פירמע א בלאנקא וועקסעל, אזוי, אז דער ארויסטריט פון דער ווינער פירמע, אויפ'ן גערינטליכען וועג, איז געווען פאר דער פירמע בראון אנ'איבערראשונג.

צוליב דעם האט בראון ארייגעטראגען אין געריכט אנ'אפאזיציע, וואס איז אויף דער זיצונג פון 8. ה.ח. אין גאנצען פערנעהם גענומען געווארען אין אכט און דאס האנדעלס-געריכט האט צוריקגעצויגען דעם „אופאדלאשטש" און דעם אורטייל ארויסגעגעבען מיט א „ריגאר" תיכף אויסצופיהרען.

כדי ארויסצווייזען די צאהלפעהיגקייט און דעם גוטען צושטאנד פון דער אונטערנעהמונג, האנאָרירט די פירמע „ברידער בראון" אלע איהרע פערפליכטונגען, אויך וועקסלען. טשעקען, אפענע חשבונות, אין פולע הונדערט פראצענט און דאס תיכף.

* * *

אנפאנג אקטאבער, האט דאס געריכט ווי בעוואוסט, פערעפענטליכט די „ברידער בוסקאוואדא", פון פיעטריקאווער 28 אנ'אופאדלאשטש. דאס געריכט האט אויך זיינער צייט בעפוילען ביידע ברידער צו ארעסטירען. זיי זענען אבער נישט ארעסטירט געווארען, ווייל זיי האבען זיך בעהאלטען. דאס פערמעגען פון דער פירמע איז פער'חתמ'עט געווארען, די געפונענע סחורה און 82 וועב-שטוהל אין דער ווערט פון 350 טויזענד זל. איז פערעכענט געווארען אלס דאס פערמעגען פון דער אופאדלאשטש-מאסע.

אין משך פון דער צייט זענען פארגעקומען צוויי קרעדיטארען-פערזאמלונגען. צו קיין אויסגלייך איז אבער נישט געקומען.

אויף דער עהערנעכטיגער פערזאמלונג האבען זיך אויך די קרעדיטארען נישט צוגעשטעלט. דאגעגען האט דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע בוסקאוואדא אפגעגעבען א בעריכט, אז די פירמע האט זיך שוין אויסגעגלייכט מיט די קרעדיטארען, צוליב וואס דאס געריכט האט דעם אופאדלאשטש ליקווידירט.

דערמארדעט זיין פרוי אויס אייפערזוכט
פערמשפט געווארען אויף 8 יאהר תפיסה

(2) ווי מיר האבען שוין נעכטען געמאלדען, איז נעכטען אין קרייז-געריכט פארגעקומען דעם פראצעס געגען דעם קאסיר פון דער לאדזער פאבריקס-באהן, זאקושעווסקי, וועלכער האט ערמארדעט זיין פרוי מאגדאלענא.

צום פראצעס, וואס האט זיך אנגעהויבען נעכטען 2 בייטאג איז געקומען א גרויסער עולם.

אויף דער פראגע פון פארזיצענדען, צי דער אנגעקלאגטער איז זיך מודה אין פערברעכען, ענטפערט ער :

יא, דאס ביך איך.

דער אנגעקלאגטער גיט דאן איבער גענויע פרטים פון דעם שוידערליכען מארד. ער גיט אויך אן סבות, וואס האבען איהם געשטויסען צו דעם פערברעכען :

— נאכ'ן ארויסגעהען פון דער תפיסה, וואו איך ביך געזעסען פאר דעפרוידאציע, האב איך מיט מיין פרוי שלעכט געלעבט. איך בין געווען קאסיר אויף דער לאדזער פאבריקס-באהן 10 יאהר קיינמאל האט מיר נישט געפעהלט קיין געלד אין דער קאסע. געלד פון דער קאסע האב איך אנגעהויבען נעמען ערשט דאן, ווען איך האב מיך דערוואוסט, אז מיין פרוי'ס עלטערן געפונען זיך אין א שווערע פינאנציעלע לאגע.

בעת מיין זיצען אין תפיסה, האט מיך מיין פרוי זעלטען בעזוכט, און ווען איך בין ארויס פון דער תפיסה, האט זיך מיך פון זיך אפגעשטויסען. זי האט מיר נישט דערלויבט צו קומען צו איהר אין דריבינס ווערנעוין-קליניק, וואו זי האט געארבייט. אנדערע זענען צו איהר יא געקומען, אז איך האב זיך מיט איהר געוואלט זעהען, האב איך זי געמוזט שטארק בעטען. מיר פלעגען פערברענגען ביי מיין פערהייראטע שוועסטער אויף וואספולנע 10. זי פלעגט מיך לאזען שטעהען שעה'ן לאנג פאר'ן קליניק, און נאך שעה'ן ווארטען, האט זי ארויסגעשיקט מיר זאגען, אז זי איז פערנומען, צו דער זעלבער צייט, האט זי געהאט גענוג צייט פאר אנדערע.

אין דעם קריטישען טאג, האב איך זי געבעטען זי זאל מיר געבען עטליכע זלאטיס אויף צו רעפערירען די שיך. דערויף האט זי מיר געענטפערט, אז איך זאל איהר נישט נאכלויפען און איהר נישט נאכשפיאנירען, וועל איך נישט רייסען די זוילען. דערביי איז אויסגעבראכען א מחלוקה. בעת מיין אויפרעגונג האב איך איהר געווארפען א שווערען אש-בעכער און זי גענומען דישען. ווען זי איז געבליבען אין אהנמאכט, האב איך מיך געפרובט אויפהענגען, אבער דער פאסעק האט געפלאצט.

נאך דעם בין איך אוועק קיין לאגעווניק, פרי זיך צו בארגען א רעוואלווער. דא בין איך אבער אפגעשטעלט געווארען פון פשאדאווניק רוזשניאטא.

נאך די ערקלערונגען פון פשאדאווניק רוזשניאטא און די שוועסטער פון אנגעקלאגטען, און א גאנצע רייהע עדות, ווערט ערקלערט א הפסקה.

נאך דער הפסקה, טראגט דאס געריכט ארויס דעם פסק-דין, לויט וועלכען דער 37-יעהריגער פיאטר זאקושעווסקי ווערט פערמשפט אויף 8 יאהר תפיסה, און אויף 10 יאהר פערלירען די רעכט.

ארעסטירט 5 פערזאן
פאר דער געביידע פון קרייז - געריכט

(2) פאר'ן קרייז-געריכט, וואו ס'קומט איצט פאר דער גרויסער פאליטישער פראצעס, האבען זיך נעכטען פערזאמעלט מאסען מענשען. די פאליציי האט נעכטען פאר דער געריכטס - געביידע ארעסטירט 5 פערזאן : שלמה טראכטענבערגער, איצעק סלעפון, חיים גערשענאוויטש, מאריאנא קארלינסקא און חיים געלבארד, ביי וועלכע מ'האט געפונען שטיינער אין די קעשענעס.

די ארעסטירטע זענען איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון דער אויספארשונגס-מאכט.

די לאגע פון די ארבייטער אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע
געקינדיגט די ארבייטער פון „שייבלער און גראהמאן" און קינדערמאנ'ס פאבריקען

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזאציע פון פראפ. טעקסטיל-פעראיין ז.ז.ז. איז נעכטען פארגעקומען א דעלעגאטען - פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'איז ארומגערעדט געווארען די לאגע פון די ארבייטער אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, צוליב דעם קינדיגען די ארבייטער אין די פאבריקען פון „שייבלער און גראהמאן" און קינדערמאנ'ס פאבריק און וועגען דער סיטואציע אין דער „ווידז. מאנופאקטור" צוליב דעם, וואס די אדמיניסטראציע צווינגט די ארבייטער צו נעהמען פראדוקטען אין „קאנסום".

ס'איז בעשלאסען געווארען וועגען די אלע ענינים צו אינטערווענירען ביים ארבייטס-אינספעקטאר.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייטאכט דיזשורירען : ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג !

די מעכטיגסטע ראמאנטישע סימפאניע. דאס פארמלחמה'דיגע לעבען פון די רוסישע אפיצירען א. נ.

„ברידער קאראמאזוו"

אין די הויפט-ראלען :

Anna Sten, Fryc Kortner.

נעכסטער פראגראם : „X 27"

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

כלה שטאפט און קראפט דעם חתן און צום סוף טענה'ט ער חרטה
א מעשה פון א חתן מיט צוויי כלות, וואס הייבט זיך אן אין ראדאגאשט און ענדיגט זיך אין כאיני

אין ראבינאט איז עהערנעכטען געווען ליהודים. דאס ראבינאט-שטיבעל צוזאמען מיט'ן קהלה-לאקאל איז געגאנגען אויף רעדלעך. דער גרויסער ווארט-זאל און די קארידארען זענען געווען איבערפולט פון יודען און יודענעס, בחורים און מיידלעך, אלע האבען זיי צוזאמען געשריגען און געמאכט געוואלדען. די קולות זענען געגאנגען אין דער גאס אריין. די מענער האבען געפיילט פויסטען, די ווייבער זענען זיך איינער דער אנדערער פערפאהרען אין די שייטלעך אריין. די מיידלעך האבען געפישטשעט מיט זייערע סאפראן-שטימעלען, און די בחורים האבען זיך געזאגט אין ט... ט... אריין.

די וואזשנעס און די קהלה-הצאמטע האבען זיך נישט געקענט קיין עצה געבען מיט דעם קאמפלוסטיגען עולם. וואס מעהר די וואזשנעס האבען געפרובט זיי בערוהיגען, אלץ מעהר האבען זיי געשריגען — די יעלות זענען געווען אין לעזער.

וועגען וואס האט עס זיך אייגענטליך געהאנדעלט? וועך זענען געווען די ווייבער, מעדלעך, מענער און בחורים? צוליב וואס זענען זיך די וויייבער פערפאהרען אין די שייטלעך? — צוליב א שידוך !

א בחור איז געווען פערלאבט מיט א מיידעל פון ראדאגאשט. די כלה האט דעם חתן (אזוי זאגט זי) געשטאפט און געקראפט. ווען זי איז מיט איהם, מיט א יאהר צוריק פערלאבט געווארען, איז ער, זאגט זי, געווען א „באכלאק", הויט און ביין, אנ'אויסגעקוועטשטע לימענע. האט זי אין איהם אריינגעפאקט דעם גאנצען דאברי מול: געבזענע לעבערלעך, גאנצע ביילעקעס, טעלער לאקשען וואס פאנגען אן, קעז-קרעפלעך און באבעלעך פון געדיי-

פון די ראבינאט-סצענעס

בענע חלה מיט אייער בעשלאגען און סארע פיק פיש האט ער געפרעסען, אז פרעסען זאלען איהם די ווערים, טאטע זיסער!...

און איצט, זעהט, ליבע מענשען, האט די כלה געמאכט יעלות, סארע ביקאל איך האב אויסגעפאשעט און איצט געשפעל איך איהם נישט — אט יענק גרינע פערזעהעניש, ווייזט זי אן אויף א צווייטער, בלאסע מיידעל, — יענע פוסע אוש פון כאיני געפעלט איהם — נישט דערלעבען זאל זי דאס!...

און יענע, די צווייטע כלה, איז אויך נישט פון אונטער'ן אויוען. זי לאזט זיך אויך נישט בלאזען אין דער קאשע.

— וואס? — שפרינגט זי דער ערשטער כלה מיט די מאניקירטע נעגעלעך גלייך אין די אויגען אריין — די אלטע מכשפה — א יונגער יונג האט זיך דיר געוואלט? קענסט דאך זיין וועלוועלעס (דער חתן הייסט מסתמא וועלוועל) באבע!...

— וואס? איז אונטערגעשפרונגען די ערשטע כלה — איך בין א באבע, ווייל איך שמיר מיר נישט ווי דו די ליפען מיט צוויקעל-בארשט און די ברעמען מיט סמאראווירלע?

— דו פוצעפליאק, דו שליאבטשיסקע, האט זיך אריינגעריסען די מחותנתטע פון דער ערשטער כלה — אויף מיין טאטער ונעסטו זאגען באבע? די שליפיקעס וועל איך דיר אויסדראפען!

און זי האט טאקע געהאלטען ווארט — זי האט זיך א ווארף-געטאן אויף דער צווייטער כלה ווי א קאץ, , און איהר איז ענטקעגענגעשפרונגען די צווייטע מחותנתטע און איך אין מינוט זענען ביידע שייטלען געלעגען אויף דר'ערד, באך גוט, וואס די מענער האבען זיך אריינגעמישט, ווער ווייסט, וואס ס'וואלט געווען, ווען די מענער טון די ווייבער נישט פונבאנדערדייסען!...

אויך די מאנסלייט האבען נישט געשוויגען. מחותנים פון ביידע כלות און „קאלעגעס" פון חתן האבען זיך אלע אין דער קופע אריין, פערהערט באר היות ווי ס'איז געווען א „גלייכגעוויכט" פון די כוחות" — אלע זענען זיי חלילה נישט געווען קיין מפיל-קינדער, איז עס אדורכגעגאנגען אויף מרוקעי..

און דער חתן-בחור אליין? ער שטעהט אין א זייט ווי א „טרושעקל", ווי נישט איהם מיינט מען. ער איז ארומגערינגעלט פון א „וואך", — פון זיינע „קאלעגעס". ער קוקט זיך צו צו דער ווייבערישער מלחמה, און ער שווייגט!

די ווייבער, די דריי מחותנתטעס (צוזאמען מיטן חתן'ס מוטער) און ביידע כלות שפרינגען ווי די העהנער, שרייען און מאכען געוואלדע. די דיינים שוויצען און פרובען די געליטענע כלה בערוהיגען און זי האלט אין איין שרייען: „איך מוז מיט וועלוולען חתונה האבען", „איך האב איהם געשטאפט און געקראפט פאר מיר נישט פאר יענער גרינער שטרינגע."

קוים מיט צרות ס'איז די וואזשנעס געלונגען דעם גאנצען עולם ארויסצוקריגען פון קהלה-לאקאל.

דער פינאל פון דער דראמע-קאמעדיע האט זיך אפגעשפילט אויף די טרעפען און שפעטער אויפ'ן פרייהייטס-פלאץ,

ישאז.

„טאז" פיהרט א פילזייטיגע און פרוכטבארע טעטיגקייט

אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער

אין לאָקאַל פון „טאָז" איז אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר פ. פראַשקער, פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די „טאָז"-מיטגלידער.

דער וויצע-פאָרזיצער פון דער געזעלשאַפט איינזש. ש. לעבענהאַפט, האָט אָפּגעגעבען דעם בעריכט פון דער טעטיגקייט פאַר'ן לעצטען יאָהר.

דער רעדנער שטעלט פעסט, אַז די יעצטיגע פערזאַמלונג איז אַ יובל-פערזאַמלונג. אייגענטליך וואָלט די געזעלשאַפט געדאַרפט פייערען דעם 10-יעהריגען יובל, נאָר צוליב דעם שווערען עקאָנאָמישען קריזיס און אויך צוליב אַנדערע אָרגאַניזאַציאָנעלע טעמים ווערט די פייערונג אָפּגעלעגט ביז יאַנואַר—פעברואַר, ווען די פייערונג וועט פאָרקומען אין גאַנצען לאַנד מיט אַלע אָפּטיילונגען צוזאַמען.

דערביי דערמאָהנט דער רעדנער די געשיכטע פון ענטשטעהונג פון דער געזעלשאַפט אין לאָדז און די ערשטע טריט. „טאָז" איז ענטשטאַנען אין יאָהר 1922. „טאָז" האָט איבערגענומען פון דזשאָינט די פּאַוואַוס-שטעלע, וועלכע האָט שוין פונקציאָנירט איבער אַ יאָהר. „טאָז" האָט איבערגענומען פון דעם פאַר'מלחמה'דיגען קאָמיטעט פאַר זומער-קאָלאָניעס די געביידעס פון די זומער-קאָלאָניעס אין ווישניאָוואַ-גוראַ, און צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען די קאָלאָניעס. „טאָז" האָט אָנגעהויבען צו פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע פון היגיענע צווישען דער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג.

די ערשטע צייט זענען געווען קאָלאָסאַלע וואוינונגס-שוועריגקייטען... די קאַנצעלאַריע האָט זיך געפונען אין פערשידענע פריוואַטע וואוינונגען, אין וואוינונגען פון די פערוואַלטונגס-מיטגלידער, אין דער וואוינונג פון דער סעקרעטאַרין.

ערשט נאָך דריי-יאָהריגער טעטיגקייט איז געלונגען צו קריגען אַ לאָקאַל אין צענטער פון שטאָט, אויף עק פּיעטריקאָווער און אַנדזשעיאַ. דאָרט איז מיט גרויס דערפאָלג אַ דורך אַ סאַניטאַר-היגיענישע אויסשטעלונג. דאָרטען זענען געגרינדעט געוואָרען אַ רייהע אינסטיטוציעס, דאָרט איז איבערגעטראָגען געוואָרען די בעראַטונגס-שטעל פאַר מוטערס, וועלכע האָט זיך געפינען 2 יאָהר צייט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאַל.

פון דער צייט הויבט זיך אָן די ענטוויקלונג פון דער געזעלשאַפט בּאַרג-אַרויף ביז דעם היינטיגען צושטאַנד, ווען „טאָז" פערמאָגט 2 בעראַטונגס-שטעלען פאַר מוטערס, 1 בעראַטונגס-שטעל פאַר שוואַנגערע פרויען, 1 היים פאַר זויג-קינדער, אַ דענטיסטישען קאַבינעט, שול-אַמבולאַטאָריום, שול-היגיענע, זומער-קאָלאָניעס אין קושי-שוווקע, 1 בעראַטונגס-שטעל פאַר קינדער אין פאָרשול-עלטער, 1 רענטגען-קאַבינעט, 4 קוואַרץ-לאָמפּען א. אַז. וו.

דאָס לעצטע יאָהר איז אַדורך אונטערן צייכען פון שווערען עקאָנאָמישען קריזיס, וועלכער לאָזט זיך אַזוי שטאַרק פיהלען אין אונזער שטאָט. די פערוואַלטונג האָט געהאַט איין שטרעבען — אויסצוהאַלטען די צאָהלרייכע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געשאַפען געוואָרען מיט אַזוי פיל מיה און אַרבייט. די פרייוויליגע נדבות פון פערמעגליכען טייל פון דער לאָדזער געזעלשאַפט האָבען זיך פולשטענדיג אָפּגעשטעלט. דעם לעצטען יאָהר האָט די געזעלשאַפט איינגעאָרדענט אַ גאַנצע צאָהל אונטערנעהמונגען, וועלכע זענען אויסגערעכענט נאָר אויף קליינע נדבות. מצד די, וועלכע נעהמען אַנטייל אין קליינע נדבות, מצד די, וועלכע געניסען פון די אונטערנעהמונגען. דריי-פיר אָפּצייכונגס-טעג אַ יאָהר, צוויי בעלער, פערוויילונגען, קינאָ-פאָרשטעלונגען און פערוויילונגען פאַר קינדער.

די צאָהל מיטגלידער איז געפאַלען. דער מיטגלידס-אָפּצאָהל האָט זיך שטאַרק פערקלענערט..

די סובווענצען פון מאַגיסטראַט האָבען זיך אויך פערקלענערט, ווען דער היינטיגער סאָציאַליסטישער מאַגיסטראַט האָט אָנגעהויבען די אַרבייט אין יאָהר 1928, האָט ער בעשטימט פאַר „טאָז" אַ סובווענץ אין הויך פון ניין טויזענד פינף הונדערט זלאָטיס אַ יאָהר, דאָס איז געווען אַ גרויסע סומע אין פערגלייך מיט צוויי טויזענד פינף הונדערט וועלכע „טאָז" פלעגט בעקומען פאַר דעם. אָבער יעדעס יאָהר ווערט די סובווענץ פערקלענערט און היינט מאַכט זי שוין אויס אַ העלפט פון דעמאָלט. אָבער דער מאַגיסטראַט האָט דאָך גרויס אַנערקענונג פאַר אונזער אַרבייט. די לייטונג פון „טאָז" געפינט זיך אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט די מאַגיסטראַט-אָפּטיילונגען, וועלכע האָבען אַ שייכות צו אונזער אַרבייט. „טאָז" האָט אויך איבערגענומען אין פערשטענדיגונג מיט'ן מאַגיסטראַט די קאָנטראָל און די השגחה איבער די היימלאָזע קינדער, וועלכע ווערען איבערגעגעבען צו פריוואַטע פאַמיליעס אויף דערציהונג. אַלס קאָמפּענסאַטע פאַר דער אַרבייט, וועלכע „טאָז" פיהרט, האָט דער מאַגיסטראַט בעשטימט אַ צוגאַב-סובווענץ אין הויך פון 1800 זל. אַ יאָהר.

די יודישע קהלה האָט רעדוצירט אויף אַ העלפט די סובווענץ, וועלכע איז בעשטימט געווען פאַר דער זויג-קינדער-היים. די התחייבות, וועלכע די קהלה האָט גענומען אויף זיך, לגבי דער היים פאַר זויג-קינדער, פיהרט די גמינע אויס לאָיאַל, ווייל פאַקטיש, איז דער זויגלינגס-היים איינע פון די קהל'שע אינסטיטוציעס, וועלכע ווערט נאָר פון אונז אָנגעפיהרט. די היים טראָגט דעם נאָמען: „היים פאַר זויג-קינדער פון דער לאָדזער יודישער קהלה", געגרינדעט און געפיהרט דורך „טאָז". אָבער דערפאַר האָט די קהלה אינגאַנצען אָפּגעשטעלט דאָס אויסצאָהלען פון די בעשטימטע סובווענצען פאַר די איבעריגע אינסטיטוציעס. נישט קוקענדיג אויף פילמאַליגע פערזענליכע אינטערווענציען פון דעם פרעזעס פון דער קהלה איז נישט געלונגען צו בעקומען פון דער קהלה אַפילו אַ טייל פון די סובווענצען. יעצט קומט אונז פון דער קהלה ביז צוואַנציג טויזענד זל.

די סובווענץ פון דער רעגירונג איז אויך פערקלענערט געוואָרען אויף 30 פראָצענט.

ביי אזא לאַגע איז די פערוואַלטונג געצוואונגען געווען צו רעדוצירען די אויסגאַבען, פערקלענערן דעם לאָקאַל, רעדוצירען די לוינען פון פערסאָנאַל. דער רעדנער שטעלט זיך אָפּ גענוי אויף דעם, ווי אָפּפערווילליג און איבערגעגעבען איז דער פערסאָנאַל פון „טאָז", וועלכער אַרבייט אויס אידעאַליסטישע טעמים און נישט פאַר מאַטעריעלע בעלוינונג. דער פערסאָנאַל האָט פערשטאַנען די שווערע לאַגע, אין וועלכער ס'געפינט זיך „טאָז" און איז אָהן ווייטערעס איינגעגאַנגען אויף דער רעדוקציע פון די לוינען. דער רעדנער דערמאָהנט אויך די טעטיגקייט פון קאָמיטעט פון די שול-„אָפּיעקונעס" ביים „טאָז", וועלכער האָט פאַראַ יאָהרען זיך פערנומען הויפטזעכליך מיט די זומער-קאָלאָניעס. נישט קוקענדיג אויף דער שווערער צייט, האָט די פערוואַלטונג דאָס יאָהר ענטגילטיג פערענדיגט דעם בוי פון איזאָלאַציאָנס-פּאַווילאָן אויף די זומער-קאָלאָניעס. דער איזאָלאַציע-פּאַווילאָן האָט געקאָסט 7 טויזענד זל. און איז שוין ביים היינטיגען טאָג כמעט בעצאָהלט געוואָרען.

אַ חוץ דער נאָרמאַלער אַרבייט, האָט די פערוואַלטונג געפיהרט אין פערגאַנגענעם יאָהר, אַ ערע־ברייטע בעשפייזונגס-אַקציע. אין אָנהויב האָט זיך די געזעלשאַפט צוליב פינאַנציעלע סיבות בעגרענעצט נאָר מיט בעשפייזונג פון איניגע הונדערט קינדער. און שפּעטער, אַ דאַנק דער ענערגישער אַרבייט פון דער פערוואַלטונג, פון דעם בעשפייזונגס-קאָמיטעט און הויפטזעכליך אַ דאַנק דער הילף פון דער צענטראַלע, איז געלונגען צו בעשפייזען 2.500 קינדער אין די שווערע ווינטער-חדשים, געבענדיג יעדען קינד איין גלאָז מילך און איין זעמעל אַ טאָג.

דער רעדנער פערענדיגט זיין בעריכט, מיט אָנווייזען אויף די שווערע מאַטעריעלע לאַגע, אין וועלכער „טאָז" געפינט זיך, אויף דער קאָלאָסאַלער סומע פון 28000 זל. חובות, וועלכע פיגורירט אין בילאַנס פון „טאָז".

נאָך דעם בעריכט, האָט זיך אָנגעהויבען אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האָבען אַנטייל-גענומען דער גרעסטער טייל פון די אנוועזענדע, וועלכע האָבען אָנגעוויזען אויף דער וויכטיגער ראָל, וועלכער „טאָז" פערנעהמט אין לאָדז, אויף די וויכטיגע אַרבייט, וועלכע טאָר נישט אָפּגעשטעלט ווערען. אַלע רעדנער האָבען אויך אָנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו ווירקען אויף דער יודישער קהלה, זי זאָל די בעשטימטע סובווענצען אויסצאָהלען.

ד"ר ל. שיפמאַן האָט דערגענצט דעם בעריכט. ער האָט דערמאָהנט וועגען בעזוך פון דירעקטאָר פון „דזשאָינט" אין בערלין ד"ר קאַהאַן אין וואַרשא. אין צוזאַמענהאַנג מיט וועלכען עס איז פאָרגעקומען אין וואַרשא אַ פערזאַמלונג פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון „טאָז". פיל האָפענונגען איז געלעגט געוואָרען אויף דער דאָזיגער זיצונג. מען האָט געגלויבט, אַז ד"ר קאַהאַן וועט געווים צוגעבען מוט און מיטהעלפען מיט סובווענצען. אָבער ד"ר קאַהאַן האָט ממשות'דיגעס נישט צוגעזאָגט, האָט נאָר אָנגעוויזען אויף דעם קריזיס, וועלכער הערשט אויך אין אַמעריקע. ס'איז געבליבען נאָר זיך צו רעכענען אויף די אייגענע קרעפטען און די אָרטיגע הכנסות. די לאַגע אין די איבעריגע טאָז-אָפּטיילונגען איז אַ סך ערגער ווי אין לאָדז. לאָדזער „טאָז" מאַטערט זיך מיט חובות, שטרענגט אָן אַלע זיינע כוחות, כדי אויסצוהאַלטען אַלע אינסטיטוציעס, האָט אָבער נישט רעדוצירט די אַרבייט, נישט פערמאַכט קיין אינסטיטוציעס. אין אַנדערע טאָז-אָפּטיילונגען זענען שוין אַדורכגעמאַכט געוואָרען רעדוקציעס פון אַנשטאַלטען.

ד"ר שיפמאַן דערמאָהנט וועגען די בעשלוסען פון דער הויפּט-פערוואַלטונג צו אָרגאַניזירען דעם צווייטען צוזאַמענפאָהר פון „טאָז"-דאָקטוירים אין וואַרשא, וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון אַן אויספלוג פון דאָקטוירים קיין פּאַלעסטינע, וועגען דעם בעפאָרשטעהענדען 10-יעהריגען יובל פון „טאָז" אין גאַנצען לאַנד.

נאָך דער דיסקוסיע איז אָנגענומען געוואָרען דער קאַסע-בעריכט, איבערגעלאָזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער רעוו.-קאָמיסיע, אויסגעוועהלט די פערוואַלטונג אין דעמזעלבען צוזאַמענשטעל און צוקאָאָפּטירט ה"ה: ד. פוקס, מ. הורוויטש און ד"ר פּראַשקער. און אָנגענומען אַ רעזאָלוציע וועגען אויסדריקען אַ הערצליכען דאַנק דער אָפּטרעטענדער פערוואַלטונג פאַר דער ביז-איצטיגער אַרבייט, וועלכע האָט בעוויזען אויסצוהאַלטען זיינע אינסטיטוציעס, אין דער צייט, ווען אַנדערע שטאַרקערע און מעכטיגערע אינסטיטוציעס פאַלען און ווערען ליקווידירט.

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאַליסט פאַר

אוירען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

11 ליסטאָפּאַד 9 (קאָנסטאַנטינער)

טעל. 81-127

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2.

אין כעלמי פון 8—9 פריה.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 32-141

נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונט. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

טעאַטער

„סקאַלאַ"

שרודמיעסקאַ 15, טעל. 232.33

היינט צום לעצטען מאָל

„די יודישע באַנדע"

אין שלאַגער

טאַנצט, יודעלער טאַנצט!..

מאָרגען, פרייטאָג

דעם 11-טן ד. ח.

גרויסע פייערליכע

פרעמיערע

„די וועלט שאָקעלט זיך"

אין 2 אַקטען 20 נומערן.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע.

„עפענט די יודישע פאַבריקען פאַר יודישע אַרבייטער"

דער 10-יעהריגער יובל פון די „פּועלי אגודת ישראל"

דינסטאָג אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ יובל-אַקאַדעמיע געווידמעט די 10-יעהריגער עקזיסטענץ פון דער לאָדזער פּא"י-אָרגאַניזאַציע.

ה' פאַלעק-לאַנדבערג עפענט די פייערונג.

ס'האָבען בעגריסט: פרעזעס פישעל ליבערמאַן (אגודה), פרידענזאָהן (אגודה-פראַקציע פון דער קהלה), בערלינסקי (צעירי ישראל) און אָראָנזאָן (שעורי ערב). אַ האַלב-שעה'דיגען רעפעראַט האָט געהאַלטען דער ראַדאָמער רב יחיאל קעסטענבערג וועגען דער הפקרות און כפירה, וואָס הערשט יעצט אויף דער יודישער גאַס, און וועגען פערשטאַרקען דעם חיזוק-הדת צווישען די אַרבייטענדיגע טיילען פון דער יודישער בעפעלקערונג. דער „פּא"י"-כאָר האָט געזונגען דעם הימן און אַנדערע רעליגיעזע לידער.

געשלאָסען די אַקאַדעמיע האָט פרעזעס צ. זיל-בערשטיין מיט אַ הייסען אַפּעל צו די יודישע פאַבריקאַנטען און סוחרים, אַז זיי זאָלען בעשעפטיגען רעליגיעזע אַרבייטער און אַנגעשטעלטע, ווייל גרויס איז די נויט און די פּרנסה-לאָזיגקייט צווישען די ברייטע טיילען פון אונזער פאָלק.

כדאי צו בעמערקען, אַז דער פּרעזידיום-טיש איז געווען בעצירט מיט פאָלגענדען לאָזונג: „עפענט די יודישע פאַבריקען פאַר יודישע אַרבייטער".

אכטונג. די בעסטע און געשמאַקסטע כשר'ע מיטאָגען ביליגער ווי איבעראַל גיט אַרויס די בעוואוסטער היגיענישער רעסטאָראַן פון הערמאַן לעווינסקי, פּילסודסקיעגאָ 39 פר. 2 שט.

ר. איזראַעל

משפחות אין פלאַמען

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן — פון יודישען פאַמיליען-לעבען

(16

און אַזוי האָט סערגיי מאָשקאָוויטש אָנגעהויבען צו געהן אַראָפּ, אַראָפּ, די נייע מאַכט האָט ביי איהם אָפּגענומען כמעט אַלץ וואָס ער האָט פערמאָגט, אַפילו דאָס, וואָס ער האָט געהאַט בעהאַלטען פון די אויגען פון די „טשעקאַ"-אַגענטען, האָט ער נישט געקענט ריהרען, ווייל נישט נאָר מען וואָלט איהם דאָס באַלד צוגענומען, נאָר ס'האָט געשמעקט מיט סכנות נפשות,

סאַשאַ איז אָבער אין דער עלבער צייט געגאַנגען אַלץ העכער און העכער אין זיין פּאַרטייאישער קאַריערע, אַ דאַנק זיינע פעהיגקייטען איז ער איבערגעגאַנגען כסדר אויף העכערע פּאָסטענס און האָט דערגרייכט ביז צו איינעם פון די צענטראַל-אַמטען אין פאָלקס-קאָמיסאַריאַט, וואו ער איז געוואָרען דער אָנפיהרער פון רעגולירען דעם פערקעהר פון רוסישע בירגער אין אויסלאַנד, אָט טאַקע דעמאָלט איז סערגיי אָנגעקומען אין קאָמיסאַריאַט פאַר אויסערן ענינים בעטען פאַר זיך, פאַר זיין פרוי און טאָכטער ערלויבנישען צו פערלאָזען רוסלאַנד און צו פאָהרען קיין פּוילען, וואו סערגיי האָט געהאַט גוטע פריינד וועלכע האָבען מיט איהם געהאַנדעלט.

סערגיי איז אויפגענומען געוואָרען דורך סאַשאַ'ן אַזוי ווי יעדער אַנדער אינטערעסאַנט, מיט אַן אָפיציעלער אָנגעצויגענקייט און בענוצענדיג אַלע פאָרמאַליטעטען, האָט סאַשאַ געפרעגט דעם בירגער סערגיי מאָשקאָוויטש וועגען די מאָטיווען פון זיין ווילען צו פערלאָזען רוסלאַנד.

סערגיי האָט נישט פערשטאַנען וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, זיין זוהן סאַשאַ, דער וועלכער קען אַזוי אויסגעצייכענט זיינע פערהעלטנישען וואָס ווייס זעהר גוט וועגען זיין איצטיגער לאַגע און וועגען די סיבות, וואָס בעוועגען איהם צו פערלאָזען רוסלאַנד, ער פרעגט איהם איצט ווי ביי אַ פרעמדען אויפצוגעבען די סיבות פון זיין ווילען צו פערלאָזען רוסלאַנד, דאָס איז דאָך חוזק, פשוטע קאָמעדיע!

סאַשאַ האָט אָבער נישט געענדערט די מינע און נישט די פאָרם פון געשפּרעך:

— בירגער סערגיי מאָשקאָוויטש איך פרעג איך דאָך, וואָס סאָראַ סיבות בעוועגען צו פערלאָזען דאָס רעוואָלוציאָנערע רוסלאַנד און צו בעזעצען זיך אין קאָנטער-רעוואָלוציאָנערען פּוילען?

— סאַשאַ, האָט סערגיי מיט שטאָלץ זיך דערמאָלט אָנגערופען, שפּיל נישט מיט מיר קיין קאָמעדיעס, מאַך נישט קיין חוזק פון דיין פערפּאַרמטען, פערצווייפעלטען טאַטען, ציה מיר נישט די נשמה אַרויס, דו ווייסט דאָך גאַנץ גוט פאַרוואָס איך ענטלויף פון דיין רעוואָלוציאָנערען רוסלאַנד, מיר מוזען פון דאַנען אַוועקפאָהרען. דיין מאַמע איז שוין האַלב טויט, איך אַליין וועל אויך דאָ לאַנג נישט אויסהאַלטען, איך קען זיך נישט צוגעוואוינען צו אייערע נייע אָרדנונגען, צו אייער נייער מלוכה, און צו אייער פיהרונג.

— דאָס האָט גאָרנישט צום ענין, בירגער סערגיי מאָשקאָוויטש, וועגען דעם קענט איהר מיט מיר רעדען ווען איך וועל קומען צו אייך אַהיים צוגאַסט, איצט רעדען מיר אָפיציעל, אָבער בעסער געזאָגט, איהר רעדט איצט צו אַן אָפיציעלע פּערזאָן, וועלכער דאַרף אָפּהיטען די אינטערעסען, פון דער פּראָלעטאַרישער מלוכה.

— דאָס קאָן זיין, אָבער די אינטערעסען פון דיין אַלטער טאַטע און מאַמע!? צי זענען אַזעלכע אינטערעסען נישט פערהאַן?

— אפשר וועט איהר מיר זאָגען בירגער סערגיי מאָשקאָוויטש, פאַרוואָס וויל אייער טאָכטער נאַסטיאַ פערלאָזען רוסלאַנד, אַ יונגער מענש, מיט בילדונג און טעמפּעראַמענט, וואָלט געקענט פיל נוצען ברענגען דער רעוואָלוציע, זי וואָלט געקענט פערבלייבען אין רוסלאַנד,

— ניין, מיר קענען זיך נישט ריהרען פון אָרט אָהן איהר, דיך האָבען מיר פערלוירען, דאָס פערמעגען האָבען מיר פערלוירען, דאָס איינציגע וואָס מיר האָבען און וואָס זענען אונז געבליבען איז אונזער איינציגע טאָכטער נאַסטיאַ. זי מוז אויך מיט אונז מיטפאָהרען.

סאַשאַ איז געוואָרען ערנסט, ער האָט גע קנייטשט דעם שטערן, קענטיג אַז ער האָט געזוכט אַן אויסוועג, אַ מיטעל ווי אַזוי גינסטיג צו ערלעדיגען דעם ענין פון בירגער סערגיי מאָשקאָוויטש

סאַשאַ האָט געהייסען קומען נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל ביז ער האָט אויסגעפועלט ביי דער העכערער מאַכט אַז זיין פאַמיליע זאָל קענען פערלאָזען רוסלאַנד.

אַ שיין פון האָפענונג האָט זיך בעוויזען ביי סערגיי מאָשקאָוויטש און זיין פרוי, זיי האָבען זיך געגרייט צו דער שווערער רייזע, אָבער נישט בע־שערט איז געווען סערגיי'ען אַפילו דאָס דאָזיגע צווייפעלהאַפטע גליק. סערגייס פרוי מאַשאַ האָט כסדר געקרענקט און ווען אַלץ איז שוין געווען פערטיג צו דער רייזע, האָט זיך די קראַנקהייט פערערגערט און זיך זעהר טרויעריג פערענדיגט, מאַשאַ איז געשטאָרבען צוויי טעג פאַר דער געפּלאַנטער רייזע. סערגיי און נאַסטיאַ זענען געווען אומגליקליך, אָבער די רייזע האָט ער בשום אופן נישט געוואָלט אָפּלעגען. ער האָט מורא געהאַט פאַר ווייטערדיגע קאָמפּליקאַציעס מיט די גרעסטע שוועריגקייטען איז סערגיי מיט זיין טאָכטער געקומען קיין פּוילען און געפאָהרען דירעקט אין דער שטאָט, וואו ער האָט געהאַט פיל בעקאַנטע און פריינד. מען, מיט וועלכע ער האָט שטענדיג קאָרעספּאָנדירט און האָט שטענדיג געטאָן טובות. סערגיי האָט אויך נאָך בעוויזען מיט צונעהמען מיט זיך בעהאַלטענערהייט אַ געוויסע צאָהל געלד אין אויסלענדישע וואַלוטע און צירונג, וואָס איז אין פּוילען געווען אַ גאַנץ בעדייטענדע סומע, ער האָט זיך צוזאַמען מיט זיין טאָכטער געדונגען אַ בעשיידענע אָבער עלעגאַנטע דירה. פערשטעהט זיך, אַז ער איז געווען געוואוינט צו עפּעס בעסערס און שענערס, אָבער נאַסטיאַ און ער זענען געווען צופרידען אויך מיט דעם, וואָס זיי האָבען און גערעכענט אָנצוהויבען אויף ווייטער אַ רוהיגען און אַ שטילען לעבען.

(פאָרטזעצונג קומט).

גענעראַל קאָרנילאָוו וויל פערכאַפּען די מאַכט און ווערען דיקטאַטאָר

(סצענעס און בילדער פון דער רוסישער רעוואָלוציע)

לעאָן טראָצקי דערצעהלט ווייטער:

דער דורכפאַל פון דעם יולי־אויפשטאַנד. די צייטווייליגע צעשמעטערונג פון דער באָלשעוויסטישער פּאַרטיי, די דערשראָקענקייט פון די מעסיגע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען — דאָס אַלץ האָט געשטאַרקט די רעאַקציע, וואָס האָט געהאַט צוויי וויכטיגע פערטרעטערשאַפטן. איינע איז געווען די פּאַרטיי פון דער בורזשואַזיע, די קאַדעטען. די צווייטע איז בעשטאַנען פון דעם גענעראַל־שטאַב פון דער אַרמעע ביים פראָנט, און פון דעם גאַנצען העכערן קאָמאַנדירען־פערסאָנאַל. דערביי מעג אויך צוגעלייגט ווערען, אַז די אמת'ע פעדים פון דער רעאַקציע, וואָס האָט אויפגעהויבען איהר קאָפּ, זענען געלעגען אין די הענט פון די אַנטאַנט־אַמבאַסאַדעס.

ביי אַ קאָנפערענץ, וואָס די אַנטאַנט—ענגלאַנד, פראַנקרייך, אַמעריקע, איטאַליע, יאַפּאַן א. אַז. וו. האָבען גערופען אין לאָנדאָן, האָט געפעהלט דער רוסישער אַמבאַסאַדאָר. מען האָט איהם פשוט „פערגעסען" איינצולאַדען. ערשט ווען דער אַמבאַסאַדאָר פון דער קערענסקי־רעגירונג האָט דערמאָנט די דעמאָקראַטישע „פריינד" פון רוסלאַנד וועגען זיין עקזיסטענץ, האָט מען איהם איינגעלאַדען — 10 מינוט פאַר דער עפענונג. דערביי איז פאַר איהם קיין פּלאַץ נישט געווען ביים טיש, און ער האָט זיך געמוזט אַריינקוועטשען צווישען די פראַנצויזישע פערטרעטער.

די דאָזיגע בעליידיגונג פון קערענסקי'ס אַמבאַסאַדאָר האָט געהאַט אַ בעשטימטען צוועק. די אַנטאַנט־מלוכות האָבען דורך די קאַדעטען געלאָזט פיהלען די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, אַז אויסלאַנד האָט צו זיי, די סאָציאַליסטען, קיין שום צוטרוי נישט. אַ פיהרער פון די רעכטע סאָציאַליסטען האָט עס גאַנץ פשוט ערקלערט, דאָס איז געווען טשייקאָווסקי, איינער פון די עלטסטע רוסישע רעוואָלוציאָנערען, וואָס איז נאָך לאַנגע יאָהרען אין אויסלאַנד פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ מעסיגען בריטישען ליבעראַל. ער האָט געזאָגט „מיר ווילען דאָך אַלע ווייטער פיהרען די מלחמה געגען דייטשלאַנד. כדי צו פיהרען מלחמה מוזען מיר האָבען געלד. אָבער די אַנטאַנט וועט נישט געבען קיין געלד אַ רעגירונג, וואו סאָציאַליסטען שפּילען אַזאַ גרויסע ראָלע".

דאָ טרעט אַרויס אויף דער סצענע דער גענעראַל קאָרנילאָוו, וואָס האָט אין די שפּעטערדיגע וואָכען געשפּילט אַזאַ וויכטיגע ראָלע אין דעם גאַנג פון דער רוסישער רעוואָלוציע.

דעם 8־טען יולי, 1917, האָט גענעראַל קאָרנילאָוו, וואָס איז דעמאָלט געווען דער הויפּט קאָמאַנדיר פון דעם דרום־מערב'דיגען טייל פון דער אַרמעע, אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל צו שיסען מיט מאַשין־ביקסען און מיט אַרטילעריע אויף די סאָלדאַטען, וואָס פערלאָזען דעם פראָנט. קאָרנילאָוו'ס אונטערשטיצער אין אָט דעם שריט איז געווען דער בעקאַנטער באָריס סאַווינקאָוו, דער געוועזענער הויפּט פון דער עס־ער'ישער טעראָר־אָרגאַניזאַציע, און אין דער צייט פון דער מלחמה אַ גרויסער רוסישער פּאַטריאָט, וואָס האָט זיך מיט זיינע אַנשויאונגען גאָרנישט אָפּגעטיילט פון די קאַדעטען.

מיט פיר טעג שפּעטער האָט די פּראָוויזאָרישע רעגירונג צוריק איינגעפיהרט טויט־שטראָף פאַר סאָלדאַטען, „וואָס בעגעהען גרויסע פערברעכענס אין דער צייט פון מלחמה". דערמיט האָט מען געוואָלט שטאַרקער מאַכען די אַרמעע, וואָס קומט אָבער אַרויס? די סאָלדאַטען האָבען נישט געוואָלט שלאָגען זיך, און עס איז שוין געווען אוממעגליך פון זיי צו מאַכען אַ קעמפערישע אַרמעע.

דעם 16־טען יולי האָט קערענסקי גערופען אַ קאָנפערענץ פון די אַלטע צאַרישע גענעראַלען — אַלץ כדי צו זעהען וואָס מען קען טאָן מיט דער אַרמעע. ביי דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז אויך געווען סאַווינקאָוו. די גענעראַלען האָבען אין קערענסקי'ן געזעהען די פערקערפּערונג פון דער רעוואָלוציע. די רעוואָלוציע האָט אין זייערע אויגען געטראָגען די שולד פאַר דעם דורכפאַל פון זייער מאַכט. האָבען זיי אויף קערענסקי'ן אויסגעגאָסען זייער גאַנצען צאָרן און איהם אָהן צערעמאָניעס געזידעלט און בעליידיגט.

וואָס האָט ער געענטפערט דערויף?

ער האָט זיך אָפּגעווישט די ליפּען און אַלץ אַראָפּגעשלונגען.

ביי אָט דער קאָנפערענץ האָבען זיך אָפּגעשפּילט נאָך מאַנכע אַנדערע טשיקאַווע זאַכען. איינער פון די גענעראַלען, גלעמבאָווסקי, האָט געזאָגט, אַז די אָפיצירען זענען די אמת'ע זיילען פון פרייהייט און רעוואָלוציע. די אָפיצירען, האָט ער געזאָגט, זענען נישט קיין בורזשויעס, זיי זענען די אמת'ע פּראָלעטאַריער. גענעראַל רוזסקי האָט נאָך צוגעגעבען, אַז גענעראַלען זענען אויך פּראָלעטאַריער.

אַלס רעזולטאַט פון דער קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אַן ענדערונג אין דער קאָמאַנדע פון דער אַרמעע. גענעראַל קאָרנילאָוו איז דערהויבען געוואָרען צום פּאָסטען פון אויבער־קאָמאַנדיר איבער דער גאַנצער אַרמעע. זיין דערהויבונג איז מאָטיווירט געוואָרען אויף פערשיעדענע אופנים. די קאַדעטען האָט מען געזאָגט, אַז קאָרנילאָוו איז דער איינציגער מענש, וואָס וועט איינפיהרען אייזערנע דיסציפּלין צווישען סאָלדאַטען. די רעכטע פּאַטריאָטישע סאָציאַליסטען האָט מען פערזיכערט, אַז קאָרנילאָוו איז אַן אמת'ער פריינד פון דער רעוואָלוציע. באָריס סאַווינקאָוו, דער אַמאָליגער סאָציאַליסט־רעוואָלוציאָנער, האָט געשוואוירען פאַר זיין אייגענער פּאַרטיי און פאַר די מענשעוויקעס, אַז קאָרנילאָוו איז אַ „רעפּובליקאַנער פון קאָפּ ביז די פיס".

זיין בעשטימונג האָט קאָרנילאָוו גלייך בענוצט צו ווייזען, וואָס פאַר אַ שטאַרקע פערשוין ער איז. ער האָט געזאָגט, אַז ער וועט אָננעמען צו זיין הויפּט־קאָמאַנדיר אויף די פאָלגענדיגע בעדינגונגען:

פעראַנטוואָרטליכקייט בלויז צו זיין אייגענעם געוויסען און דעם פאָלק. קיין אַריינמיש ביים בעשטימען די פערשיעדענע אַרמעע־קאָמאַנדירען. איינפיהר פון טויט־שטראָף נישט בלויז ביים פראָנט, נאָר אויך הינטער'ן פראָנט.

קערענסקי האָט זיך דערשראָקען פאַר דער ערשטער בעדינגונג. די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם אייגענעם געוויסען האָט דאָך נישט געמיינט פעראַנטוואָרטליכקייט צו דער פּראָוויזאָרישער רעגירונג און צו קערענסקי'ן. אין זיין כאַראַקטעריסטישער איילעניש האָט קערענסקי שיער גלייך נישט אָפּגעזאָגט קאָרנילאָוו'ן. דערנאָך איז געפונען געוואָרען אַ קאָמפּראָמיס, קאָרנילאָוו האָט איינגעשטימט אין אַ מינדליכער דערקלערונג, אַז ער מיינט יאָ פעראַנטוואָרטליכקייט צו דער פּראָוויזאָרישער רעגירונג. ער איז געוואָרען הויפּט־קאָמאַנדיר פון די אַרמעען. צו דער זעלבער צייט איז דער מיליטערישער אינזשעניר פילאָנענקאָ בעשטימט געוואָרען אַלס קאָרנילאָוו'ס קאָמיסאַר און סאַווינקאָוו אַלס אַלגעמיינער פערוואַלטער פון דעם קריגס־מיניסטעריום.

די רעאַקציע האָט אָנגעהויבען איהר אָפּעראַציע. די דעמאָקראַטיע האָט גענומען צוריקטרעטען. קלאַסען און גרופּען, וואָס האָבען זיך דערשראָקען און זיך בעהאַלטען אין די ערשטע טעג פון דער רעוואָלוציע, האָבען זיך ווידער אָנגעהויבען צו בעווייזען מיט אויפגעהויבענע קעפּ.

די רעאַקציע איז פאָרגעגאַנגען אַזוי ווייט, אַז אַפילו די רעגירונג האָט מורא געקראָגען פאַר אַ מעגליכער מאָנאַרכיסטישער איבערקערעניש. אויך האָט די רעגירונג זיך געשראָקען, אַז די עקסטרעם לינקע גרופּען וועלען אויסנוצען די לאַגע. האָט זי דערפאַר דעם זיבעטען אויגוסט פערשיקט דעם אַראָפּגעוואָרפענעם צאַר מיט זיין פאַמיליע קיין טאָבאָלסק, אין מערב סיביר.

די רעאַקציע איז געגאַנגען פאָראויס. די רעוואָלוציע און אַפילו די רעגירונג אין וועלכער עס זענען געזעסען אַזויפיל רעכטע סאָציאַליסטען, האָבען אָפּגעטראָטען צוריק. דעם 7־טען אויגוסט זענען די פּאָפּולערסטע אַגענטען פון די שוואַרץ־מאה'ניקעס, אייגענע לייט אין ראַספּוטינ'ס קרייז און אָרגאַניזאַטאָרען פון יודישע פּאָגראָמען, בעפרייט געוואָרען פון געפענגעניש. די באָלשעוויקעס אָבער זענען געבליבען אַרעסטירט אין די געפענגנישען און זיי האָבען זיך געגרייט צו אַ הונגער־שטרייק. טראָצקי, לונאַטשאַרסקי, אַלעקסאַנדראַ קאָלאָנטאַי זענען געזעסען הינטער גראַטעס, אָבער זיי האָבען געהאַט אַ טרייסט. דעם זעלבען טאָג האָט די אַרבייטער־סעקציע פון דעם פּעטראָגראַדער סאָוועט געשיקט זיי אַ בעגריסונג. דאָס האָט געמיינט, אַז אין דעם פּעטראָגראַדער סאָוועט זענען די באָלשעוויקעס נאָך אַלץ שטאַרק.

די פאַבריקאַנטען, די פּריצים, די קאָזאַקישע אָפיצירען, די פּאַטריאָטישע פּריסטער, די גענעראַלען, די ליבעראַלען, אַלע זענען געוואָרען מוטיג, און האָבען זייער מוט אויסגעדריקט קודם כל אין זייער געגנערשאַפט צו דער גרינדונגס־פערזאַמלונג, וואָס איז געווען די וויכטיגסטע פאָדערונג אין דער גאַנצער פעברואַר־רעוואָלוציע. דערצו האָבען די סאָציאַליסטישע מיניסטאָרען שוין נישט געוואָלט מסכים זיין. מען האָט געפונען אַ קאָמפּראָמיס. דער צונויפרוף פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג איז אָפּגעלייגט געוואָרען אויף דעם 28־טען נאָוועמבער. די קאַדעטען האָבען געהאָפט, אַז ענטשיידענדע געשעהענישען וועלען פאָרקומען אין משך פון דער איבערגעבליבענער צייט — געשעהענישען, וואָס וועלען די גאַנצע פראַגע פון דער גרינדונגס־פערזאַמלונג אַוועקשטעלען אויף גאָר אַן אַנדער מדרגה. אָט די אַלע האָפענונגען פון דער בורזשואַזיע זענען אַלץ אָפטער און אָפטער פערבונדען געוואָרען מיט דעם נאָמען פון גענעראַל קאָרנילאָוו.

אַ כוואַליע פון רעקלאַמעס האָט זיך אַ הויב געטאָן אין דעם בורזשואַזען לאַגער אַרום דעם נייעם פיהרער.

קאָרנילאָוו'ס פּראָגראַם, וואָס וואָלט געמיינט דער פולער זיג פון דער רעאַקציע, האָט נישט לאַנג געקענט בלייבען אַ סוד. די לינקע גרופּען האָבען זיך דערשראָקען. קערענסקי איז פאַר זיי נאָך געווען אַן אייגענער מענש, אָבער קאָרנילאָוו? איהם האָבען זיי נישט געקענט אַראָפּשלינגען. מען האָט אַלץ מעהר און מעהר אין די לינקע קרייזען גענומען רעדען וועגען קאָרנילאָוו'ס אַראָפּזעצונג. קערענסקי האָט זיך צוליב זיינע אייגענע אורזאַכען גאַנץ וואוילגעגייגט צוגעהערט צו אָט די רייד.

דאָס ווידער האָט געשטויסען די רעאַקציע צו אַקטיוויטעט, צו סטראַשונקעס און הויכע פאָדערונגען פון אַלע זייטען, פון די קאָזאַקען, פון די פאַבריקאַנטען און פּריצים, פון די איבערגעבליבענע מאָנאַרכיסטען אַרום דער קירך. האָבען אָנגעהויבען צו שטראָמען רעזאָלוציעס וועגען אַבסאָלוטען צוטרוי צו „אונזער טייערען פיהרער, גענעראַל קאָרנילאָוו".

אין דער גרויסער פערלוירענקייט, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די רעגירונג, אין דעם שטאַרקען חשק פון דער בורזשואַזיע צו בעפעסטיגען די מאַכט פאַר זיך אַליין, איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען אַן אַלגעמיינע קאָנפערענץ פון אַלע קלאַסען און געזעלשאַפטליכע אַנשטאַלטען. גערופען איז די קאָנפערענץ געוואָרען אויף דעם 30־טען אויגוסט אין מאָסקווע. די רעגירונג אַליין האָט אויף זיך גענומען די אויפגאַבע צו בעשטימען ווער עס זאָלען זיין די דעלעגאַטען ביי אָט דער קאָנפערענץ. זי האָט אין פאָראויס געוואָלט זיכער זיין, אַז די קאָנפערענץ זאָל בעשטעהן פון אייגענע מענשען. בלויז דורכדעם האָט מען געקענט בעוואָרענען, אַז אַ גאַנצער העלפט פון דער קאָנפערענץ־מיטגלידערשאַפט זאָל געהערען צו די פערמעגליכע קלאַסען.

אָבער וואָס איז געווען דער צוועק פון אָט דער קאָנפערענץ? אָפיציעל האָט עס געהייסען, אַז דער צוועק איז „די דערנעהענטערונג צווישען דער מלוכה־מאַכט און אַלע אָרגאַניזירטע כוחות פון'ם לאַנד". די פּרעסע האָט גערעדט וועגען דעם, ווי נויטיג עס זענען סאָלידאַריטעט, פריידליכקייט, מוט און אָפּטימיזם. מיט אַנדערע ווערטער: די מענשען האָבען נישט געוואָלט — און אַ סך האָבען טאַקע נישט געקענט — אויסזאָגען דעם אמת'ן מיין פון דער קאָנפערענץ.

רעשטען
לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 5
פראָנט, 2־טער שטאָק
פערשידענע קאַמגאַרנס
ביליצער, טאָמאַשאָווער און לאָדזשער
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען־שטאָפען אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאָר
אין פראָנט, II שטאָק

מאַשין־מצות
ווערט געבאַקען אַלע טאָג
פרישע און דינע ווי אויך
מצה־מעהל, אייער־פערפל
און סוכאַרקעס
לויט קאָרלסבאַדער סיסטעם.
מיר עמפעהלען צו יעדער צייט
אונזערע גוט־בעקאַנטע און
אַלערליי פרישע געבעקסען
פון אונזער איבעראַל־בעוואוסטער
צוקערניע
ב. וויינבערג
38 פּיעטריקאַווער 38
טעל. 143־82.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" אָנפיהרונג: א. בעזמאַן און א. שטאַקפעדער.
די בעריהמטע סוברעטין — רעגינא צוקער | בעריהמטער אַרטיסט און זינגער — הערמאַן פעניגשטיין
די בעוואוסטע אַרטיסטען: בערטאַ זאַסלאַווסקאַ, עווא שטאַקפעדער, ליזאַ שלאָסבערג, סאָניאַ בעזמאַן, לעאָן נעטליכערמאַן, קאַרל צימבאַליסט, אהרן אייזענבערג, יוסף נייווירט, דוד האַמבורגער און אַנד.
מאָרגען, פרייטאַג, 9 אָוונט, שבת, ד. 12, 4 נאָכמ. (צו ביליגע פּרייזען), שבת, 9 אָוו.
פּרעמיערע! צום ערשטען מאָל אין לאָדז! פּרעמיערע!
די מוזיקאַלישע קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון קאַלמאַנאָוויטש
„דער געקויפטער חתן"
הויפּט־ראָלען: רעגינא צוקער און הערמאַן פעניגשטיין.
פּרטים מאָרגען. רעזשיסער: ק. צימבאַליסט, דיריגענט: ל. זעלמאַן, טעכנ. לייטונג: ק. גוטמאַן, סופלער: מ. אייזענבערג.
בילעטען שוין צו בעקומען אין קאַסע פון „פילהאַרמאָניע"

„טאָז" בעקומען אַנ'ערלויבעניש אויף אַ קאָלעקטור

די געזעלשאַפט „טאָז" האָט בעקומען אַנ'ערלויבעניש אויף אַ קאָלעקטור.

לאָסען קען מען בעקומען אין דער קאַנצעלאַריע פון „טאָז" (נאָוואָמיעסקאַ 3).

ביי די „ווילנער" אין קאַמעראַל טעאַטער (1 מאַי 2)

היינט גיבען די „ווילנער" אַ פּאָפּולערע פאָרשטעלונג. די פּרייזען זענען פון 50 גר. ביז 1.10. עס ווערט געשפּילט „בונט אין אויסבעסערונגס־הויז" אין 3 אַקטען פון פּעטער מאַרטין לאַמפּעל.

אויפטריט פון זיגמונד טורקאָוו און אידאַ קאַמינסקאַ

זיי וועלען שפּילען „הער לאַמבערטיע"

די אַרטיסטען זיגמונט טורקאָוו און אידאַ קאַמינסקאַ זענען דעם לאָדזער טעאַטער־עולם זעהר גוט בעקאַנט. די געצעהלטע פאָרשטעלונגען זייערע וואָס זיי האָבען געגעבען אין לאָדז זענען בשעתו אַראָפּ מיט דעם געהעריגען ערפאָלג.

דעם שבת וועט לאָדז ווידער האָבען די מעגליכקייט צו זעהען די צוויי אַרטיסטען אין דער גלענצענדער פאָרשטעלונג פון „הער לאַמבערטיע". ס'איז צו ערוואַרטען, אַז אויך די פאָרשטעלונג וועט אַראָפּ מיט דעם פערדינטען ערפאָלג.

היינט—קאָנצערט פון דרעזדנער קוואַרטעט

היינט, דאָנערשטאָג, דעם 10 נאָוועמבער, 8.30 אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע־זאַל דער לאַנג־ערוואַרטעטער קאָנצערט פון בעריהמטען דרעזדנער קוואַרטעט.

אַ קאַמער־קעניג־אָוונט אין שטאָטראַט־זאַל

די נייע אָוונט־קורסען פאַר אַרבייטער אין לאָדז, האָט אָנגעהויבען איהר קולטור־אַרבייט צום ווינטער־סעזאָן מיט אַ ברייטען פּראָגראַם.

אין שטאָטראַט־זאַל איז פאָרגעקומען אַן אינטערעסאַנטע פאָרלעזונג פונ'ם בעקאַנטען יונגען היסטאָריקער ד"ר י. מאַהלער פון וואַרשא א.ד.ט. „אונטערגאַנג פון יודענטום" לויט אָטאָ העלער. די פאָרלעזונג איז געווען בעזוכט פון אַרבייטער און אינטעליגענץ.

* * *

דעם פערגאַנגענעם שבת איז פאָרגעקומען אַ קינסטלערישער אָוונט אין שטאָט־ראָט פון די בעריהמטע און בעליבטע אַרטיסטען יוסף קאַמען און דינה קעניג, וועלכע זענען לעצטענס צוריקגעקומען פון אַנ'ערפאָלגרייכען טורנע איבער רומעניען. ביי איבערפולטען זאַל האָבען אונזערע געסט רעציטירט און אָפּגעשפּילט זייערע קרוין־ראָלען — פראַגמענטען פון: דיבוק פון אַנסקי'ן; קידוש־השם פון ש. אַש'ן; „דער טויבער" פון ד. בערגעלסאָנען; שלום עליכם'ס „דער צענטער", מ. נאַדיר'ס „דער פערביסענער קעניג", משעכאָוו'ס „די נאַכט פאַר'ן געריכט".

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	88,00
4 פּראָצ. דאָלאַרובקע	49.80
3 פּראָצ. בודאָוולאַנע	38,25
7 „ סטאַביליזאַציע (אַמעריק.)	56,13
8 „ וואַרשאַווער פאַנד־בריף	58,50
8 „ לאָדזער „ „	55,50
ענגלישער פונט	29.50
דאָלאַר	8,90

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 10־טען נאָוועמבער

11,40 פּרעסע־בעריכט. 11,50 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט פאַר לופט־פליה־קאָמוניקאַציע. 11.58 צייט־סיגנאַל. 12.10 גראַמאָפאָן־פּליטען. 12.30 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12.35 שול־קאָנצערט. 3.40 ווירטשאַפטליכער קאָמוניקאַט. 3.50 גראַמאָפאָן־פּליטען. 4.00 רעפּעראַט. 4.15 לעקציע פראַנצויזיש. 4.30 גראַמאָפאָן־פּליטען. 4.40 רעפּעראַט. 5.00 גראַמאָפאָן־פּליטען. 5.40 רעפּעראַט. 6,00 קאָנצערט. 7.00 פערשידענעס. 7.20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, רעפּערטואַר פון די טעאַטערן. 7.30 ליטעראַרישע פערטעלשעה. 7.45 ראַדיאָ־פּרעסע. 8.00 לייכטע מוזיק, ספּאָרט־ידיעות, פּרעסע־ידיעות. 9.30 אוידיציע. 11.00 קאָמוניקאַט פון מעטעאָראָלאָגישען אינסטיטוט. 11,05 טאַנץ־מוזיק.

* * *

אויסלאַנד

7 העלסינגפאָרס — סימפאָנישער קאָנצערט. 7.30 בוקאַרעשט — אָפּערע. 8 בראַמענסטער — סימפאָנישער קאָנצערט. 8,20 לאַנגענבערג — סימפ. קאָנצערט. 8.30 מיילאַנד—אָפּערע. 9 לאַנגענבערג—טאָמאַש מאַן וועגען זיך. 10,10 הילווערסום — קאָנצערט.

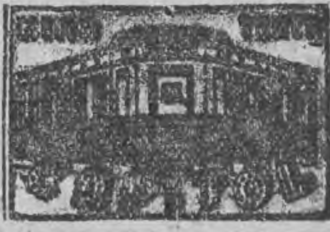

הײנט גרויסע פרעמיערע! ● גרויסע ליבעס-עפאפײ און סעקס-אפעל פון מאדערנע פרויען אין מײסטערווערק CLARENCE BROWN

„פרויען אהן פערגאנגענהײט"

JOAN GRAWFORD, CLARK GABLE

זיטען-דראמע, וואס בעריהרט די דראסטישע פראבלעמען פון דער געגענווערטיגער מאראל. אין די הויפט-ראלען: די 2 געטליכע עקראן-שטערנס

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30, שבת און זונטאג 12.30 מיטאג. ▬ הנחה-בילעטען זענען גילטיג אהן בעגרענצונגען. ▬ דער זאל איז בעהייצט.

פסיכאלאג און מעדיום

W. Messing

איז געקומען נאך לאדז אויף א קורצער צייט, נארוטאוויטשא 34, ה. 8 אין פלאץ און נעהמט אן פון 10—1 און פון 3—8 אוונער.

זאגט פאר די צוקונפט, די געגענווארט און די פערגאנגענהייט מיט דער הילף פון סוגעסטיע און טעלעפאטיע ווי אויך עצות אין פינאנץ- און הייראטס-ענינים.

1789

Dr. med. Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און גשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאג און פון 5-9 אוונד. זונטאג פון 10-1 פייטאג.

צאהן-ארצט

JAKÓB KARMAZYN

פאלודניאווא 2, טעל. 114-36

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן טעגליך פון 9-1 און פון 3-7 נאכמ

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל, 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מע רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאוו

כירורגישע אפטיילונגפון ד"ר מעד. ס. פאנטאר.

מאשין-לעכער

ווערן אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטע אקרענקע-נייהערין ווערט פון זאפארט געברויכט. צו ערפאהרען ביי גאלד-קראנץ, פיעטריקאווער 59. 6904

א טיכטיגער יונגע ווערט געברויכט ביי דעם ציטונגס-פערקויפער פיעטריקאווער 175. צו מעלדען זיך פון 3—5 נאכמיטאג. 6900

קויף און פערקויף

א פיאנינא ווערט געזוכט אין גוטען צושטאנד אויף אפצוץ-געלד, עווענטועל צו פערקויפען. שולע „חבצלת", טעל. 240-97. 6890

פערשידענעס

א שדכן, וואס פערקעהרט אין אינטעליגענטע הייזער, ווערט געבעטען זיין אדרעס אין אדמיג. אויפצוגעבען אונטער „שדכן". 6897

צו די ה"ה גנבים! דינסטאג ביינאכט האט מען מיר ארויסגענומען איין קאסטען מיט גלאזווארג, וועלכעס האט פאר זיי קיין שום ווערט. זא ביטע געגען בעלוינונג אפצוברענגען פוילישע גאס 7 צו גאלדקארן. דיסקרעציע געזיכערט. 6899

אויסגעצייכענטע

פאנטשקעס

נור צו 15 גר.

צמפפעהלט די צוקערניע

„ŹRÓDŁO"

Z. Gomoliński, Przejazd 1 אינה.

tel. 209-87 i 133-72

בעמערקונג: פאר שולעס, אינסטיטוציעס און פעראיינען ערמעסיגטע פרייזען: 10 פראצענט ראבאט. 6772

URODONAL

CHATELAINA

Zwalcza reumatyzm podagrę piasek sklerozę

czyści nerki oczysz. wątrobę i stawy, łagodzi arterje i zwalcza otyłość

Do nabycia we wszystkich aptekach i skł. apt.

Przedstawicielstwo ul. Fredry 4 Warszawa

יעדער איינציגער

מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

דארפט נישט אוועק קיין אויסגעברענטע לעמפלען!

וויל פאר יעדע אלטע זשארובקע בעקומט איהר צוריק א גאראנטירט לעמפעל געגען צוצאהלונג

— א העלפט פון פרייז. —

מ. זענדעל פלאץ וואלנאשטשי 9

(פראנט-געוועלב), רוג נאוואמיעסקא.

Dr. med. I. ROZENFELD

אוירען, נאז און האלז-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

8 זאוואדזקא 8. טעל. 241-53

נעהמט אן פון $2^1/_2$—$4^1/_2$.

רענטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס'נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטן, ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן. ד"ר מ. קאנזאר, ד"ר ציענע, ד"ר ראקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר ווינבערג, ד"ר סטופעל. צאהן-ארצט גר. דזיענטשיק-קאראשיאווא ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, און ערצטליכע אנאליזען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, וויל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאי און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז און א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראגדינג און שטערבליך. ספעציעל געגענע הייל בעהאנדלונג אויסגעצייכנט נאט דורך הויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכיראווינד בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-גארסעטען און שפאטמען פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס. ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ג' ה' דיר. י. ראפאפארט, דעם ספעציאליסט פון ארטאפעדיע האווינהאפא אין לאדז, מאולטשאנסקא 10, דריק איך אוים א הארציגען דאנק פאר זיינע 2 פראטעזען (גאנצע קינסטליכע פיס), וועלכע זענען זעהר לייכט און קינסטליך אויסגעפיהרט און א סך בעסער פון די, וועלכע איך האב שוין 2 מאל געמאכט אין ווארשא, ווינשענדיג איהם פיל ערפאלג אין זיין ארבייט, דריק איך אוים א עפענטליכען דאנק.

(—) דוד שפיעוואק, לאדז, זגוישא 37.

שייטלען

בעקומט מען ביי קערש סקווערא 15

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען אויף

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אוונד.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשאריי") טעל. 72-134

נעהמט אן פון $2\ ^1/_2$ – 4 און פון 7 – 8 אוונד

Dr. med REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

קינדערלאזיגקייט און סעקסועלע בעראטונגען

נעהמט אן פון 5 — 8 אוונד.

זונטאג און יום-טובים פון 9 – 1 בייטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9-1 פארם.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

דר. מעד. בערמאן

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקה. מענער-שוועכע בעהאנדלונג א. סעקסועלע בעראטונג, נעהמט אן פון 8-11 פריה און פון 4-8 אוונד, זונטאג פון 9-1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי

לאדז, אלט-שטאט 12.

חודש פונם יודישען בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון יודישען פען-קלוב אין פוילען

אין דער ביליגער רשימה געהען אריין העכער 1000 פון די בעסטע ביכער, די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען. הנחה ביז 90 פראצ.

קומט און זעהט אדורך די רשימה פונ'ם ביליגען ביכער-פערקויף און איהר וועט זיכער עפעס קויפען.

אלע ביכער זענען צו בעקומען אויך אין פראכט-באנד צום פרייז פון 1.50 גילדן.

Dr. med.

H. Różaner

הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98

עמפפאנגט פון 8-10 און פון 5-8 אוו.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטמעטיק.

— — מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען. זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער ברייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . —60 4

נאכ'ן טעקסט—12 . . . . —18 8

אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער ברייט 8 שפאלטען) קליינע אנאנסען: ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צוטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.